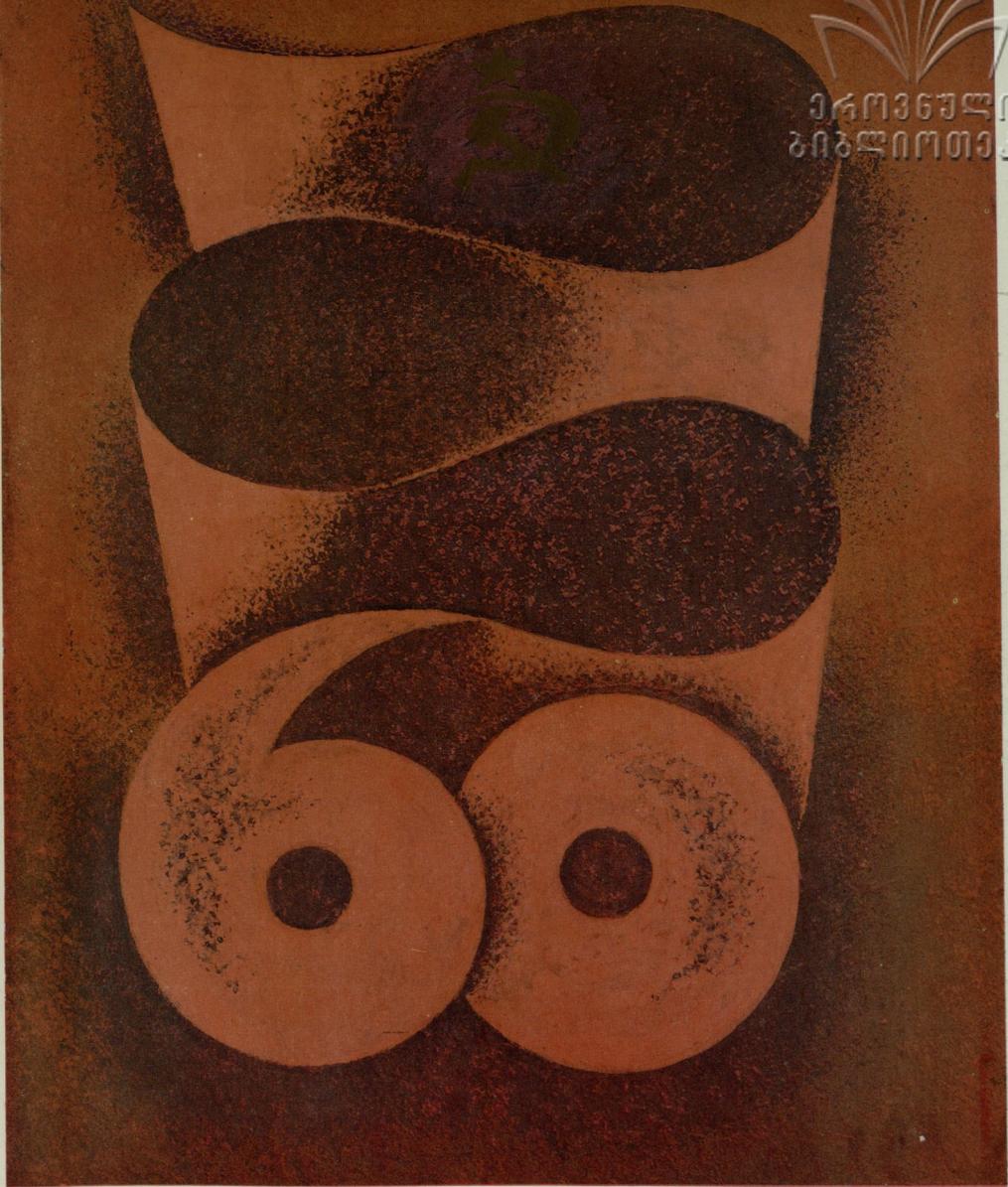

ქართველი
ბიბლიოთეკე

ISSN 0130 - 1624

ბიბლიოთეკე

დეკემბერი
№ 12 1982 წ.

ეროვნული
ბიზლიროთება

ჟოველი ხალხის შვილმა ბიტანმა
შეადუღაბა ხალხი ჟოველი.
როგორც კრომეთემ, ვჰე მოგპიტანა
თავისუფლების სივთა მთოველი.

დიდება ლენინს! მარალ ჟვარდის
დელასაჟოვლო შუჟოვინილი.
საუჟუნებხ, ვრებხ, თოვებხ
გზახ ბაუნათებხ დიდი ლენინი.

ლენინი, ოქტომბერი, საჭოთა კავშირი

კავშირი გულთა შორის

ბალახტიმე ტაბიძე

დიდო არჩაია არის შენი მედგარი მხარი ჩვენი სამშობლო მხარის მარჯვე ხმალი და ფარი.

მღერალმა ჩვენი ველის, ჩვენი მთისა და გორის, ჩვენი რუსთაველმა გვითხრა: კავშირი გულთა შორის!

იუოს ერთისთვის ყველა და ყველახათვის ერთი, რომ მთარღვევდეს ბურჟუს გარყეხულ მკერდს.

ვერავინ დაამარცხოვს მგრძნობი მიჯანის სწორის. მარადეამს შუაინა კავშირი გულთა შორის!

კავშირი გულთა შორის! რცა გულს იცნობს გული, რაა ამაზე უფრო მშვენიერი და სრული.

გზა გვკონდეს გამარჯვების არა ერთის და ორის, ყველაფერს გალაღაზავს კავშირი გულთა შორის!

ძველო ასინძის ველო, ძველო ციხეო გორის, მკერდით გაცეკადო მძღავრი კავშირი გულთა შორის!

მარად სიცოცხლეს უღდა და ისტორიის მდორის აფეთქებელი იუო კავშირი გულთა შორის!

უღმეველია ციხე, ბუდე ორბის და ქორის, რაიც ააგო დიდმა კავშირმა გულთა შორის!

დიდო არჩაია მძღვა ფიცე ტოლის და სწორის! კავშირი გულთა შორის! კავშირი გულთა შორის!

ხლო სსრ კავშირის საბჭოების პირველი ყრილობის მუშაობის წესი და დადგინა, რომ ყრილობა მოწვეული ყოფილიყო 1922 წლის 30 დეკემბერს, მოსკოვში, დიდ თეატრში.

საბჭოების სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის პირველი ყრილობა, რესპუბლიკათა სრულყოფილიანი დელეგაციების კონფერენცია, რომელსაც დაამტკიცა დეკლარაციისა და ხელშეკრულების პროექტი სსრ კავშირის შექმნის შესახებ. აგრეთვე განი-

354); ამიერკავკასიის ფედერაციიდან — 91 დელეგატი (გადამწყვეტი ხმით — 73); ბელორუსიიდან — 33 დელეგატი (გადამწყვეტი ხმით — 23).

ყრილობის დელეგატთა შორის 77 ქალი იყო. ყრილობას ავადმყოფობის გამო ვერ დაესწრო ვლადიმერ ილიას ძე ლენინი.

ყრილობამ თავის საბატიო თავმჯდომარედ აირჩია ვ. ი. ლენინი და ერთხმად დაადგინა, რომ მისთვის გაეგზავნათ მისალმება.

აი ამ მისალმების მგზვნობარე სიტყვები: „საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის მუშაობა, გლეხთა და წითელარმიელთა დეუტატების საბჭოების I ყრილობა იწყებს რა თავის მუშაობას, მხურვალ სალამს უძღვნის სსრ კავშირის რესპუბლიკების I ყრილობის საბატიო თავმჯდომარეს და მოსოფლის პრეზიდენტარატის ბელადას — პ.მ. ვლადიმერ ილიას ძე ლენინს“.

ყრილობის თავმჯდომარედ მ. ი. კალინინი არჩიეს.

დაამტკიცეს შემდეგი დღის წესრიგი: 1) სსრ შექმნის შესახებ დეკლარაციის განხილვა. 2) სსრ შექმნის შესახებ ხელშეკრულების განხილვა. 3) სსრ კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის არჩევა.

დღის წესრიგის პირველი ორ პუნქტზე მოხსენება გააკეთა იოსებ ბესარიონის ძე სტალინმა.

ყრილობამ ერთხმად დაადგინა, ძირითადად დამტკიცებინა დეკლარაცია სსრ კავშირის შექმნის შესახებ და საკავშირო ხელშეკრულება.

ახლა დედამინაზე არ არის ადგილი, სადაც აღმანიანი არ წარმოთქვამდნენ დიდებულ სიტყვებს: ლენინი, ოქტომბერი, საბჭოთა კავშირი.

ამ სიტყვებმა მსოფლიოს ყველა გზა მოიარა და მშრომელთა იმედად იქცა. „სსრ კავშირის შექმნა, — აღნიშნულია სსკპ ცენტრალური კომიტეტის დადგენილებაში „საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის შექმნის მე-60 წლის-თავის შესახებ“, — ვლადიმერ ილიას ძე ლენინის იდეების, ერთგული პოლიტიკის ლენინური პრინციპების ცხოვრული განახიერება“.

ისტორიის დაუწყვარი ფურცლები მოგვითხრობენ: 1922 წლის დეკემბერში ჩატარდა საბჭოების ყრილობები: სრულიად უკრაინის VII (13 დეკემბერს), ამიერკავკასიის პირველი (13 დეკემბერს), სრულიად ბელორუსიის IV (18 დეკემბერს) და სრულიად რუსეთისა X (26 დეკემბერს). თავიანთი ხალხების ნებასურვილით საბჭოების ყრილობებმა ერთსულენად მიიწინეს საბჭოთა რესპუბლიკების პერიოდიების ლენინური პრინციპები, მიიღეს რესპუბლიკები სსრ კავშირის შექმნის შესახებ და აირჩიეს თავიანთი სრულყოფილიანი დელეგაციები საბჭოების სრულიად საკავშირო ყრილობაზე წარსაგზავნად.

29 დეკემბერს კრემლის დიდ სასახლეში შედგა სრულყოფილიანი დელეგაციების კონფერენცია, რომელმაც დაამტკიცა დეკლარაციისა და ხელშეკრულების პროექტი სსრ კავშირის შექმნის შესახებ. აგრეთვე განი-

საქართველოს
პარტიის
პროცენტრი
ბიბლიოთეკა

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისთვის წითელი დროშის გადაცემა. 1982 წლის 11 დეკემბერი, თბილისი.

დეკლარაცია სსრ კავშირის შექმნის შესახებ საკანონმდებლო ნების განმარტაცა ახალი სამოქალაქიერო (საკავშირო) სოციალისტური სახელმწიფოს ლენინური პრინციპები, ნებაყოფლობითობა, თანასწორუფლებიანობა და პოლიტიკური ინტერნაციონალიზმის ბაზაზე საბჭოთა ხალხების მჭერი თანამშრომლობა. დეკლარაციამ გამოთავდა, რომ სსრ კავშირის შემადგენლობაში შესასვლელი კარი ღიაა ყველა სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკისათვის, როგორც იმამად არსებულებს, ისევე ახმათისსაც, რომლებიც მომავალში წარმოიშობიან.

განისახვერი ნესი სსრ კავშირის სახელმწიფო ხელისუფლების უმაღლესი ორგანოების წარმოქმნისა, კომპეტენციის და მართვისა, მოკავშირე რესპუბლიკებისა და სსრ კავშირის ხელისუფლებას უმაღლეს ორგანოთა შორის უერთიანობისა, ერთიანი საბჭოთა მოქალაქეობისა და ა.შ. მიხედვით ფრუწეხის წინადადებით ყრლობამ და დავდგინა, ყველა მიღებული დოკუმენტები დამატებითი განხილვისათვის გადასცემოდით მნიკავშირე რესპუბლიკების ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტებს. მათ თვითნაი აზრი უნდა წარუდგინათ სსრ კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტში, რომელსაც მიენდო განვიხილა ამ

დოკუმენტების შეფასებანი, დავმტკიცებინა დეკლარაციისა და სამოქალაქიერო ხელშეკრულების ტექსტი, მოქმედების ძალა მიენიჭებინა მათთვის. სსრ კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს დეკლარაციისა და სამოქალაქიერო ხელშეკრულების საბოლოო ტექსტი დასამტკიცებლად უნდა წარუდგინა სსრ კავშირის საბჭოების მეორე ყრილობისათვის.

ყრილობაზე მგზნებარე სიტყვით გამოვიდა სერგეი მირონის ძე კიროვი იგი ამბობდა: „...მე ვფიქრობ, ეს მშვენიერი, ბრწყინვალე დარბაზი მალე ვწირო იქნება ჩვენთვის. მე ვფიქრობ, ჩვენი შეკრებებისათვის ჩვენი განსაკუთრებული პარლამენტებისათვის, მალე საჭირო გახდება უფრო ვრცელი, უფრო ფართო შენობები. მე ვფიქრობ, მალე ვიგონებო, რომ ეს უზარმაზარი გუმბათი ვედარ დაიტევს „ინტერნაციონალის“ დიდებულ ბეჭურებს. მე ვფიქრობ, მალე დადგება ისეთი მომენტი, როცა ამ საკამებზე დადგები ალარ იკმარებს ჩვენს კავშირში გაერთიანებული რესპუბლიკების ყველა დელეგატისათვის.“... ყრილობამ მოისმინა ბუხარისა და ხორეზმის სახალხო საბჭოთა რესპუბლიკების წარმომადგენელთა მისალმებანი. ყრილობამ აგრეთვე მიესალმნენ კომინტერნი,

რესპუბლიკის რევოლუციური სამხედრო საბჭოს, ამირჯუკავასიის რესპუბლიკათა პროლეტარიატის, გლეხობის წარმომადგენლები.

ყრილობამ 371 წევრის და 138 კანდიდატის შემადგენლობით აირჩია სსრ კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი.

სსრ კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პირველ სხდომაზე აირჩიეს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი და პრეზიდიუმის შემადგენლობიდან თონი თავმჯდომარე: მ. ი. კალინინი, გ. ი. პეტროვსკი, ა. ვ. ჩერვიაკოვი, ნ. ნ. ნარიშკინი.

ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მეორე სესიანზე შეიქმნა სსრ კავშირის სახალხო კომისარია საბჭოთადად დამტკიცდა ვლადიმერ ილიას ძე ლენინი. ყრილობის დახურვისას მიხელო კალინინმა ყრილობის გადაწყვეტილებები ასე დაასათა: „უპირველესად ყოვლისა ეს გამაქოთინებელი ყრილობა საშუალებას მოგვცემს გავაძლიეროთ ჩვენი მატერიალური რესურსები ჩვენდამოუკიდებელი განწყობილი ბურჟუაზიის საწინააღმდეგოდ, მეორე, საბჭოთა რესპუბლიკების გაერთიანება პოლიტიკური მხრივ, მესამე ბურჟუაზიული სამყაროსათვის საზიანოდ, უფრესად აძლიერებს საბჭოთა რეს-

პუბლიკის რეალურ მნიშვნელობას, აბოლოს, მეტამცე, ჩვენ აქ საუფუძვლეს ვუყრით ჭეშმარიტად მწერ სავითო საცხოვრებელს. მიუხედავად თანასწორუფლების განმავლობითი კაპიტალიზმის საუკეთესო მოაზროვნეები განმავლობით თეორიული პრობლემების გადასაწყვეტად — იმპონი ურთიერთობის ისეთი ფორმა, რომელიც შესაძლებლობას მოცემდა ხალხებს უფლებები წამების გარეშე, ერთმანეთის წინააღმდეგ ბრძოლის გარეშე, მეგობრულად და ძმურად ეცხოვრათ. მხოლოდ ახლა, დღეს, ამ მიმართულებით პრაქტიკულად იდება საუფუძვლის პირველი ეტაპი.“

მიხედო ივენს ძე კალინინმა ყრილობა დახურულად გამოაცხადა.

საქართველოს სსრ რესპუბლიკის პარტიული ორგანიზაციები და შრომელთა კოლექტივები, მთელ საბჭოთა ხალხთან ერთად ღირსეულად ხედებიან სსრ კავშირის შექმნის მე-60 წლისთავს, რომელიც მოწონებს ლენინური ერთგული პოლიტიკის, ჩვენი ქვეყნის ხალხთა მეგობრობისა და ძმობის გამარჯვებას.

ფილიპე ბახრაბა,

პ. ი. ლენინის ცენტრალური მუშაობის თეილისი ფილიალის დირექტორი.

საბჭოთა მოქალაქეობისათვის

- ბულნაჩა ბახრაბა (პ. მ. მდვიანი),
- ნათელა გიორგოზიანი, თბილისი,
- თინათინი გომოლაძე, რეზინა ნოღანი (მთავარი რედაქტორის მოადგილე),
- იოსებ დამბაკაშვილი, ილია ტახალა,
- ბუბოც დონაძე, უსა ჯაფარიძე.
- სერგო ჯაფარიძე, იოსებ თუტიაძე, რეზინა ბაჩიაძე, რეზინა ნოღანი, რეზინა ნოღანი.

დროშა

მთავარი რედაქტორი

სტა ბარულაძე

№12 (552) დეკემბერი, 1982

ურნალი გამოდის 1928 წლიდან

ყრველთვიური საკომპარტიო-კოლიტივიური და სასულიერო-საეკლესიო მუშაობისათვის

საბრძოლველად კვ. ც. ც. ს. ბაქრაძე

© „დროშა“, 1982 წ.

საქართველო

ჩვენ არ დაგვკარგავს სამუშაო

მან 24 წელი იცოცლა. გვირობა სიკვდილის შემდეგ მიენიჭა მარად ჰაბუტად დარჩენილ ვეკაცს. უკრაინის მიწა-წყლის განთავისუფლებისათვის ბრძოლაში, 1943 წლის 6 ნოემბერს, გაფრენისას დაიღუპა იგი. ხალხთა მეგობრობის მუზეუმის ფონდებში ერთ-ერთი ქვირფას რელიქვიად ინახება ოჯახისადმი გაგზავნილი მისი ფრონტული ბარათები, ტყვენი გახვერტილი მისივე ქვირფა.

აჯაი ტერულაძემ მოასწრო სასოფლო-სამეურნეო ინსტიტუტის დამთავრება. თანხები და თავის იაღს გამოსდგომდა. იგი იყო სამაგალითო სტუდენტი, ავტობიოგრაფიის, ჟურნალის და ამხანაგის, მოასწრო დაოჯახებაც.

გვიროს თანდასვლები, თანაკურსელები, ერთხმად აღნიშნავენ აჯაის შინაგანი საქმიანობის მიმდინარე და გარეგნულ მომხმარებლობას.

ლოცნები მ. სირაძე ივანეს, ათბილისის სადგურთან სასაფლაო ფორმის გამოწყობილმა კაცმა ვამცოლა. ფრონტზე წასვლისას ერთხანით დაავიწყებია და დავიწყეთ. გამარჯვების შემდეგ ახვე აღვიღეთ შევხვდარილეთ ერთმანეთს. სასურველი, ეს შეხვედრა არ შესცადა.

იმის წინაშე აჯაი ტერულაძემ ერთ-ერთი სამხედრო სასწავლებელი დაამთავრა და ფრონტზე ოციერის ჩინთი გაემგზავრა. მას ასეული ჩაბარეს. ფრონტზე შევიდა კომუნისტური პარტიის რიგებში.

პირველ დინარზე დონზე გამართულ ბრძოლებში ისახეოთა. 1943 წლის ივლისში ორიოთხან და ბელგოროდთან ტერულაძის აქტივობა გვიროლად მოივარდა მტრის რამდენიმე ვაჟფრთხილი იერიში, შეტევაზე გადავიდა,

შევირა მტრის განლაგებაში და დიდი ზარალი მიყენა. ასევე მისი მეთაურმა მიაყენა ბრძოლაში გამოჩინა თავი. მის შესახებ ზნორად წერდნენ ცენტრალური და საფრონტული პრესაში. 1943 წლის 7 იანვარს „პოვად“ წერდა, რომ მტრის უკომარისაგან კონტრუბირებულმა მამაცმა მეთაურმა აჯაი ტერულაძემ ზურგში წასვლაზე უკარ განაცხადა. იგი თავის ასეულში დარჩა და სიკვდილმდე არ მოშორებია თანამებრძოლებს.

უკრაინის მიწაზე მებრძოლი ვეკაცი ზნორად შორეულ საქართველოზე ოცნებობდა. ბაიათებით ესაუბრებოდა მოხუც მოზილებს, დებსა და მცირეწლოვან ძმებს.

გვიროს მეუღლეს, აქამად რესპუბლიკის დანახარებულ ექიმს, ივლით დანელიას ასეულ ფრონტისკენ მიუწყედა, მარამა ქალშვილის შექმნამ ხელი შეუშალა ამ ოცნების

განხორციელებას. დაიბადა აგონა, შემდგომში ნიჭიერი მხატვარი ციხარა ტერულაძე. დაიბადა, ვიზარა და აჟენდენელ ოცნებამ ექცა გერბულ მანაც ჩაეკრა მკერდში ძვირფასი მამა.

24 წლის ჰაბუტი მამა! 1943 წლის 14 იანვარს „პოვად“ სამშობლოს აუწყა მსოფლიო ასეულის მეთაურის, უფროსი ლეიტენანტის აჯაი ტერულაძის დეპრტთან ბრძოლების გმირული ეპიზოდები. გავიხსენა ხაზი გაუსვია მის განსაკუთრებულ ორგანიზატორულ ნიჭს, საზრათინობას, მამაცობას. აჯაი ტერულაძის ასეულმა დაამარცხა მტრის 51-ე მოტოპორბული ბატალიონი და დაიკავა ხოველი მონასტრისი. ვერსაფილო 22 კონტაქტების მოიკრიბა. ერთ-ერთი კონტაქტის შის დროს, როგუნდა ასეულის ზღუდელზე მოდიოდნენ ტანკ-

ბი, ტერულაძე წამოხდა და დაიძახა: — დევიანთო! მტრის არ დადგომოთ მოსვენებულ მარჯვენა ნაიერი ფაშისტ მტრავლებს. ყოჩაღად ურტყეთ! სამუშაო ჩვენ არ დაგვიწყებს!

1943 წლის 2 ოქტომბერს, დეპრტის მარჯვენა ნაიორის შენარჩუნებისათვის მტრთან უთანასწორო ბრძოლაში, აჯაი ტერულაძე გვიროს სიკვდილით დაეცა!

1944 წლის 10 იანვრის სსრ აკემიის უმაღლესი სამუშაოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებით, მამაც მეთაურს სამუშაოთა კავშირის გვიროს მაღალი წოდება მიენიჭა.

წესს 24 წლის ქართველი გმირი უკრაინის მიწაში, რუმინეგის ოლქში, დეპრტის მარჯვენა სანაპიროზე, სოფელ მონასტრისის მკვდრის სათეთრად ინახვენ მის სხონეს. ცოცხალი ყველაფერი აქცევს გვიროს საფანეს.

გვიროს არც მშობლოურ კუთხეში იფიქვენ. სამტრდიის რაიონის სოფელ ლანჩის სასულიერო სკოლას, სიადე აჯაი ტერულაძე სწავლობდა. მისი სახელი მიენიჭა აჯაი ტერულაძის სახელი მეტეფუნა ქალაქ წულუკეთის ერთ-ერთი ქუჩას.

დიდი მეგობრობა აჯაიმ ლანჩის რაიონის სოფელ ლანჩის მოსწავლეებს უკრაინაში არა ერთხელ გაემგზავრნენ აჯაი ტერულაძის მშობლოური კუთხის წარმომადგენლები, ახლო ნათესავები, მეუღლე, ქალიშვილი.

„ჩვენ არ დაგვიკარგავს სამშობლო!“ — ამ შეხებით ამხნევებდა ახალგაზრდა მეთაური თავის ასეულს. ასეც არის და ასეც იქნება!

ლია მელაძე.
მამობრობის მუზეუმის მისინიერი თანამშრომელი.

აი, სახელი, როგორც მახვილი, მისისხლე მტერზე შესამართველი, მტკვარი — ალაზანს, ენგურს — რიონს, ქებით გადასცემს ქართველს — ქართველი!

ილი მოსაშვილი

სახმეთა კახმირის მირი არაქაძი მემემემის

ერთი სიცოცხლე მისცა ქვეყანამ, ერთი პატარა თვალის გხედა, თეთრონ სამუშაოს ექცა ათასად და ხალხის გვირი დარჩა სახელად!

აი, სახელი ქართლის მიწაზე ახე უნრადა არწივს მართვენი დედა — შვილს, შვილი — შთამომავლობას, ქებით გადასცემს ქართველს — ქართველი;

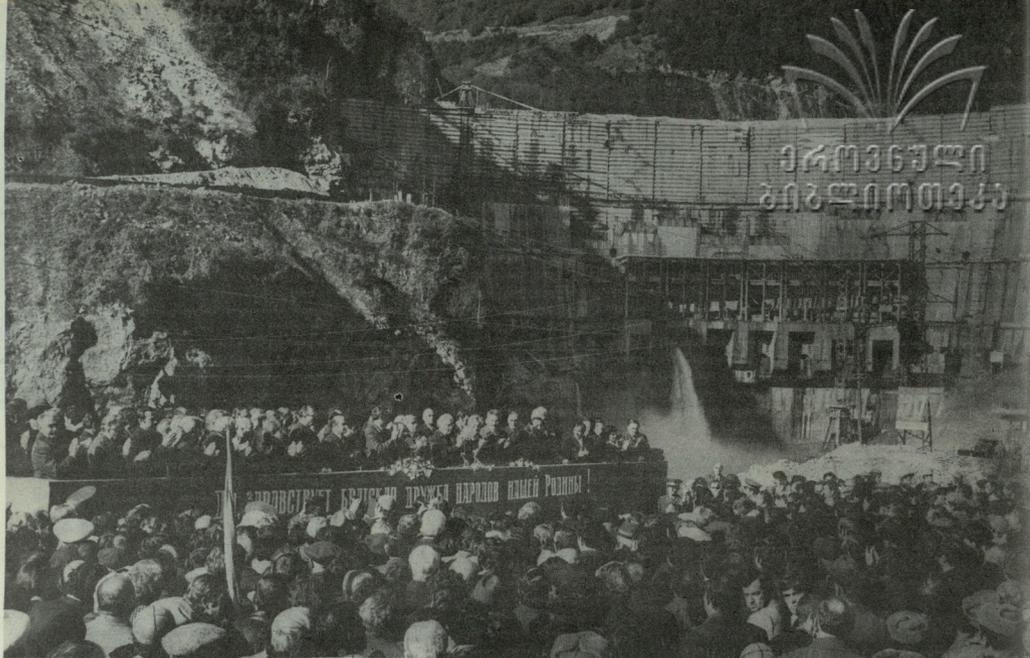
გვერდით მახად დაუღვა დროშის, — არსაც სიცოცხლის დღიდან მტყავადა, სიცოცხლე ხედავდა. არა დრცეობდა ციქელში იდგა და — მაინც იცავდა.

იღვა, იმპოდვა, მტრის და დაუთმო მშობელი ქვეყნის მამულ-დელოში, იურობის მისი დღის ნანინა და მისი მამის გუთნისდედური!

აი, სახელი ქართლის მიწაზე ახე უნრადა არწივს მართვენი მტკვარი — ალაზანს, ენგურს — რიონს, ქებით გადასცემს ქართველს — ქართველი!

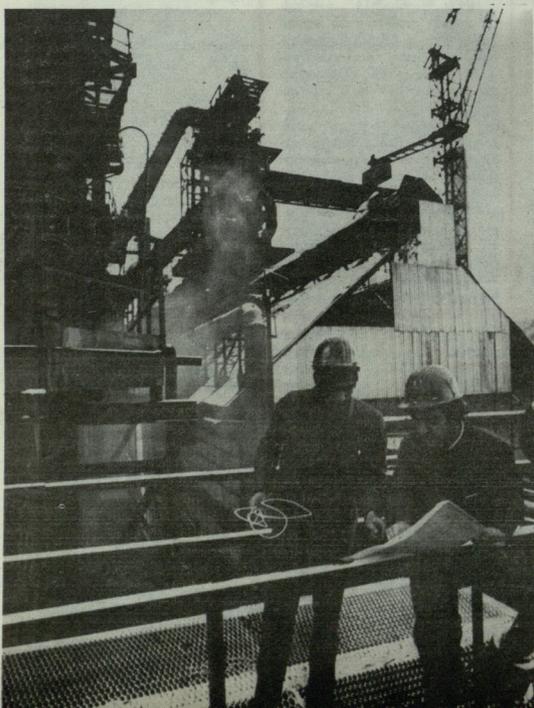
იტყვის: სამუშაოს პირველ ძახილზე სამუშაოს შვილმა აღარ იცავდა,

1943 წელი.

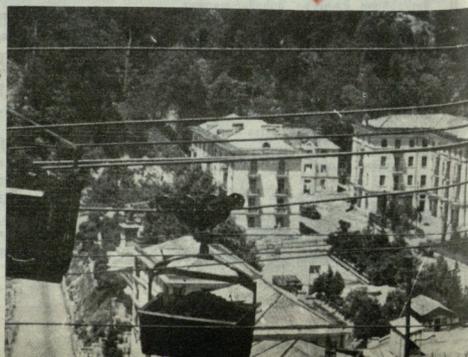

ენგურების მშენებელთა გამარჯვება — საჯიშო შიბანი. ▲

▼ რუსთავის მეტალურგიულ ქარხანაში.

▼ ტევირჩელი.

„მადლიერი დედა“, მოქანდაკე საქართველოს სსრ სახალხო მხატვარი გიორგი ოჩიაური.

ორთავლის უბნის საბურღავ საბუთაოებზე.

საბუთაო კავშირის გმირები მ. ქანთარია და მ. ეგორივი.

საქართველოს სსრ

ფართობი — 69,7 ათასი კვადრატული კილომეტრი;
 მოსახლეობა — 5 მილიონ 122 ათასი კაცი;
 თბილისის მოსახლეობა — 1 მილიონ 117 ათასი კაცი;
 სამრეწველო პროდუქციის წარმოება 1940-1981 წწ. ბაი-
 ზარდა 17-ჯერ;
 სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება—4,2-ჯერ;
 ელექტროენერგიის წარმოება — 21,6-ჯერ.

რაფელი.

▲ მხილელი ზემბიონი კადრავში კალთა შორის შაბა ჩიბურდანიძე.

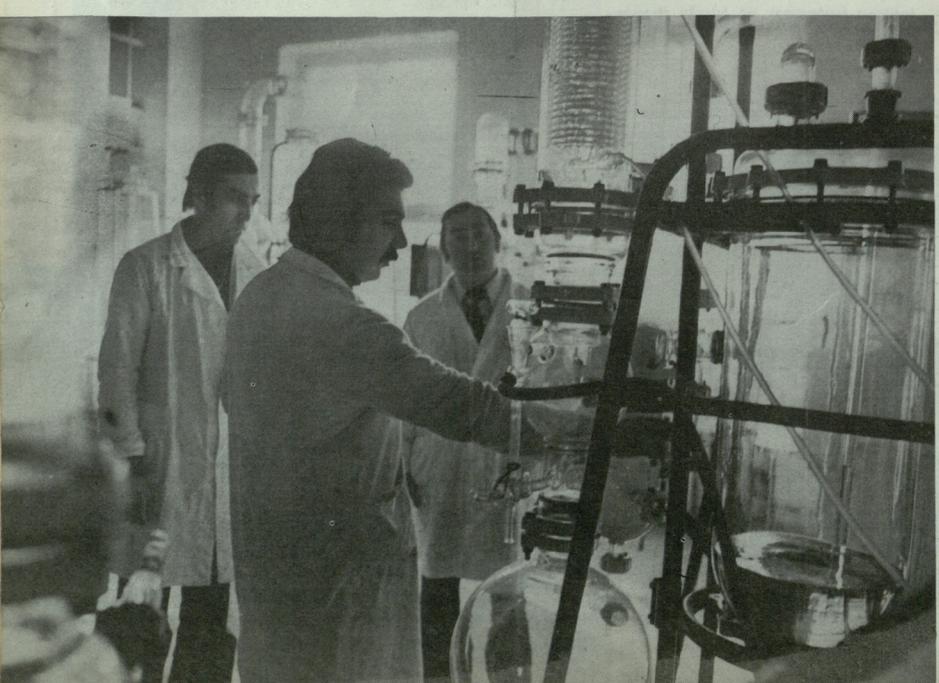

▲ მხილელი ექსტემიონი კადრავში კალთა შორის, დიდოსტატი ნინა გაფინდაშვილი.

▲ ვარეკობაზე.

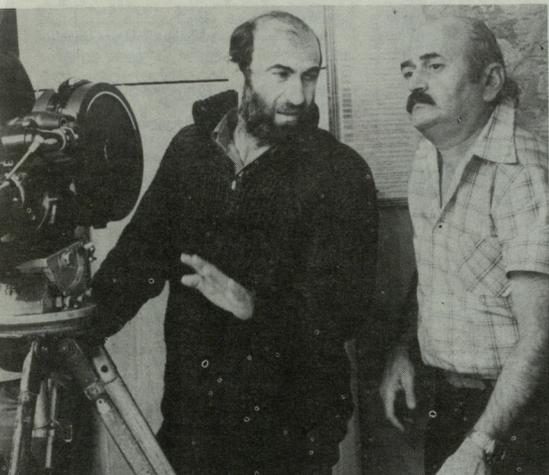
▲ მოციკავი გოგონა.

▲ ზედაპირადაც უმანსაშვილი

პორტრეტი კლემენტე ბანძელაძისა

კინორეჟისორი რეზო ჩხეიძე და ოპერატორი ლომერ ახვლედიანი.

ომისა და შრომის ვეტერანი იროდი შენგელია სტუმრად ფოთელ პიონერებთან.

საქართველოს სახალხო პოეტი, აკადემიკოსი

ბალაქიონ ტაბიძე

სამშობლო

სამშობლოს წინსვლა გასაკვირველი,
მზის მსურველებმა გარს რომ ავლია,
აი, პირველი, აი, პირველი —
რის სიყვარულიც მე მისწავლია.

შენ გამარჯვებას, ჩანგო, მოველი!
ოჰ, შენთან დღენი ჩემნი წარვილიან,
მედგარი ბრძოლა! აი, უოველი,
რის სიყვარულიც მე მისწავლია.

გავმლი ძვირუასი ღექსების კონებს:
რა სიუხვეა! რა სიმრაველია!
გადამასწავლოს — ნურვინ მგონებს —
რის სიყვარულიც მე მისწავლია!

თვალს თუ გადავავლებთ მსოფლიო ისტორიას, დავრწმუნდებით, რომ ყოველ რევოლუციას თავისი პოეტ-მემატიანე, თავისი პოეტ-ტირანუნი ჰყავდა ასე შე საფრანგეთის რევოლუციამ გვენ პოეტ, უნგრეთის რევოლუციამ — მანდრო პეტევი, ოქტომბრის რევოლუციამ — ბლოკი და მაიაკოვსკი რუსეთში, გალაკტიონ ტაბიძე — საქართველოში. ეს ისტორიული კანონზომიერებაა.

რევოლუციები ახალ პოლიტიკურ, ეკონომიკურ, სოციალურ ეპოქებს ქმნიან. ქემშარტი რევოლუციას მუდამ მოსდევს ახალი კულტურული და, მამასადამე, პოეტური ეპოქები ზაზისისა და ზედნაშენის განვითარების რთული დიალექტიკის საფუძველზე.

მარქსისა და ენგელსის „კომუნისტური პარტიის მანიფესტი“ შხარი აუბა პარტიულ ზმეში, პოეტსა, პოეტსა და დღევანდელ ბრწყინვალე ნაწარმოებმა „ინტერნიციონალიზმი“, რომელიც ჯერ დიდმა აკადემ. შემდეგ თვით გალაკტიონმა ააღიერა ქართულად.

შემთხვევითი არ აყო, რომ მარქსი, ენგელსი, ლენინი ბრწყინვალედ იცნობდნენ მსოფლიო პოეზიის შედევრებს. კაცობრიობის უდიდეს წარს. „კაპიტალი“ არა მარტო გენიალური პარეკლადმომჩინეს, დიდი შენიჭების, დიდი ფილოსოფოსის, ეკონომისტის, სოციოლოგის, არამედ გენიალური პოეტური გეოთვების მთავროვნის ხელწერაც ატყავა.

რევოლუცია საქმართის, სინამდვილეს გარდაქმნის და სრულყოფის სიღამების კანონების მხედველად, ამბობდ დიდი რევოლუციისა და ქემშარტი პოეზია ვაფუთავილა. მსოფლიო პოეზიამ უკვდავ ბრძენ უძენდა ოქტომბრის რევოლუციის დიდ ლენინს, პარეკლად ქართულ პოეზიაში სანახარლოვით და საქმრტიკობით ლექსში „ავთი“ დალანდა“. ეს ლექსი არა მარტო ქართულად, არამედ მსოფლიო ლენინის ერთ-ერთი ბრწყინვალე თაფუტყელია. და საერთოდ გალაკტიონი XX საუკუნის მსოფლიო-რევოლუციური პოეზიის ერთ-ერთი უდიდესი ფიგურაა, XX საუკუნის მსოფლიო პოეზიის კლასიკოსია.

დღეს ჩვენ დიდი სულიერი აღმავრტინე მჭვირვალე ჩვენს დროის უდიდეს ქართულ პოეტს გალაკტიონ ტაბიძის 90 წლისთავს. ისე მოვდა, რომ პოეტის იუმბრულ დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის 65 წლისთავისა და საქმართის აკვშირის შექმნის 60 წლისთავის საუღმდეგოდ უყვანი. ვინც კარგად იცნობს გალაკტიონს და ვისაც გულწრფელად უყვარს იგი, მან იცის, რომ ამ ისტორიულ თარიღებთან გალაკტიონის იუმბრულ თარიღის სიახლოვე მისი სახელისათვის, მისი ბედისა და პოეზიისათვის სიმბოლოურია და მრავალმეტყველო.

გალაკტიონი ვახდა მიეცე საუკუნის ქართული პოეზიის ქემშარტი რეფორმატორი. მან მოუარია მას ახალი სული, მან გაამდიდრა უსახლურად ქართული ლექსის განმარტბელო საშუალებანი.

რევოლუცია გალაკტიონის ცხოვრებაში ადრე შეუტრა — ჯერ ეს იყო მომდინარე ცხრბას ხუთის ამბოხებებმა, შემდეგინი წლებში ჭაბუკი პოეტის რევოლუციურ

მობრბამაში მონაწილეობა, ცხრბას რავში მისი ცნობილო საპირველმობის ლექსის დაქუთება არაუგაგალო შეკრებაზე, ხოლო შემდეგ თავისუფლების იდეების ქადაგება უკვე საყოფირო პოეზიის ასმარეზეზე.

გალაკტიონი ცხოვრებაში ქემშარტი რევოლუციონერი იყო, რევოლუციის მდროშე და მომდლოალი ვახლდათ, ამავე დროს მან პოეზიაშიც მოახდინა რევოლუცია. რევოლუციონერი — ცხოვრებაში, რევოლუციონერი — პოეზიაში, რევოლუცია იყო მისი სტიკია: ასეთი გავამტერი ფიგურაა გალაკტიონი.

„წიწამურში რომ მოქალს ილია, მამინ ეპოქა დასრულდა დიდი“, — ასე დაწერა თვით გალაკტიონმა. ეთი თავის ლექსში და გალაკტიონივე მოვილას ქართულ პოეზიას ახალი ეპოქის წამომწყებად, ილისა, აკავისა და ვაქას ღირსეულ შემდევიდრე.

საყოველთაოდ ცნობილია, თუ რა ვაგომბახილი პოეტა თვითმყობლობის დამხობა და გალაკტიონის პოეზიაში. ერთი კვირავი არ გასულა ამ ისტორიული ცნობის შემდეგ, როცა ქუთათის სოციალ-დემოკრატულ გაზეთში უკვე დასტბამა „დროშები ჩქარავ“. პოეზიამ ორ გენიალურ პოეტს არაუხდა ბელი — პარეკლად გამოხმბუთბოდნენ ოქტომბრის მობოქრ დღევნს: პოეტური ეპოსით — ალექსანდრე ბლოკს და ლირიკულ ალსარბობით — გალაკტიონ ტაბიძეს.

გალაკტიონის „დროშები ჩქარავ“ რევოლუციური, ეროვნული პოეზიის მარგალიტია. ეს ლექსი ყველა ქართულმა ზერიარა იცის.

მარქსმა თავის ცნობილო „თეზისებში ფიგურბბას შესახებ“ ნათლად გამოკვლია ის აზრი, რომ რევოლუციური ფილოსოფიის დამამწულება და მიხმნის სი არის, რომ მხოლოდ ახსნას საქმართის არამედ მთავარია რევოლუციურად გარდაქმნის სინამდვილე. ეს დებულება შემდეგომში მთილო კომუნისტური იდეოლოგიის ამოცხადლ ვადაიქცა.

გალაკტიონ ტაბიძეს კარგად ესმობა, რომ სინამდვილის რევოლუციური გარდაქმნა პოეზიის ამოცანაც არის. გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის რევოლუციური ხასიათი, უპირველეს ყოვლისა, მის სინამდვილის გარდამამქმნელ ესეთებურად და სოციალურ პათოსისა და ძალაში ღობდბა. მარქსი ამბობს, რომ იდეა მატერიალურ ძალად იქცევა, როცა მასზე ეუფლებმა. პოეტური აზრბი, პოეტური იდეაც ამ კანონზომიერებას ექვემდებარება. ამბობდ იქცა მატერიალურ ძალად გალაკტიონ ტაბიძის პოეზია.

დღეს მწლიო რევოლუციისა და რევოლუციური აღმწენებების წარმობენა ჩვენს დიდი ეროვნული პოეტის — გალა-

კტიონის პოეზიის გარემე. ყველა თბბას უხმბობს წინსვლისთვის გალაკტიონის შედვიბი „რევოლუციური საქართველოს“.

რევოლუციუს, ჯერ არნახულს, ჯერ არავაინილს, ვაშა, ამ ახალ საქართველოს. ვაშა, შენგება! გალაკტიონმა სოციალურად აქტიური პოეტიად გამოცხადა პოეტის ადგილო მზის ქვეშ:

დავდეგო იქ, სადაც ქარიშხალი და სისხლიანი დგას ანგელსი, ახლო გრიალებს წყრბათ სოციალეს ჩვენ, პოეტები საქართველოსი...

არ ყოფილა ჩვენი ქვეყნის ცხოვრებაში ისეთი საკიბრობოტო მოვლენა, ისეთი სოციალური ძვრა, ისეთი აღმწენებლობითი წამოწყება, რომელსაც არ გამოხმბებუბოდეს გალაკტიონის ქმარი. „პოეტი“, „რევოლუციური საქართველო“, „კატიონიშა“, „პრესა“, „ივერიის გზებზე“, „მამულე სოციალსო“ — ეს მხოლოდ სათაურბბა მისი დიდი წიწებისა, სადაც იამბრებუდა პოეტის გენია, მისი სობრწენ, გამბრბობაში, უმადლესი ჭუმბინაში, პატრიოტიზმში და ინტერნაციონალიზმში, მუდამ შედრწმული მის ურუქე კომუნისტურ მსოფლმერწმობასთან. რევოლუციური ბარიკადებზე, კომუნისტის ხარბოებზე ბარძვის, ახლო სინამდვილეს და ადამიანს ქმნის გალაკტიონ ტაბიძის პოეზიის თორმეტი ტომბ!

ცდება, თუ ცნმე ვიჭობრბს, თითქმის კომუნისტებს გალაკტიონის პოეზიაში მხოლოდ ის გვხმბოლავებს და გვიტყებუნდეს, რაც უშუალოდ პირდაპირ იქცბა რევოლუციის, პარტიის, კომუნისტური მშენებლობის, ვიქვით მხოლოდ ისეთი ნაწარმოებები, როგორიც არის „დროშები ჩქარავ“, „ავთი“ დალანდა“, „მომბოლოური ჩემო მიწავ“, „ჩვენ, პოეტები საქართველოსი“, „ჯონი რიდი“, „რევოლუციური საქართველოს“ და სხვა.

რამდენ ღარიბს იქნებოდა კომუნისტური სულიერი საქმართი, რომ არ იცოდეს გალაკტიონის ისეთი შედვიბი დასი. როგორიც არის „ალურბა ცენებში“, „მე და დამე“, „მეტი“, „მესაფლავე“, „ნიკორწმინდა“ და სხვა, რომლებმაც ვიქცა შექმნეს ქართული პოეტური აზრისა და მატერულ ფობის განვითარებაში.

მარქსი ამბობს, ათავიერი ადამიანური ჩემთვის უცხო არ არისო. ეს ყველა ქემშარტი კომუნისტის დღევნაც არის. ყველა კომუნისტი მსოფლიო ცივილიზაციის ყველა პირველსადაც მიიწვევას პირდაპირი და ქმნალოდ მიქცებრება, ხოლო მარწმინავე პოეტური აზრი ცივილიზაციის უდიდეს მიწვევებს განეკუთვნება. გალაკტიონის პოეზია მთლიანობაში პოეტური აზროვნე-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

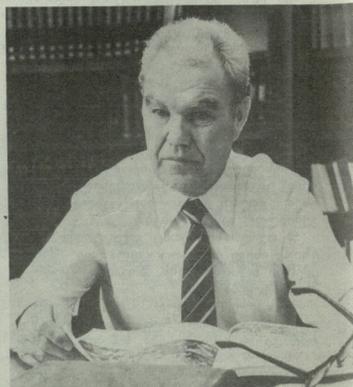

▲ ქ. კიშინოვი: ახალი საცხოვრებელი რაიონი.

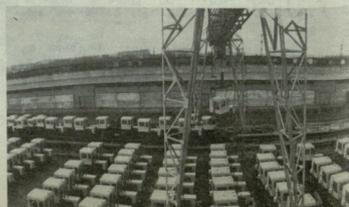
▼ მოლდავეთის სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ვიცე-პრეზიდენტი ღმირი ურსული.

▲ საბოთა კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი, სოციალისტური შრომის გმირი ვერა ბუვა ახალაზრდა სპეციალისტებთან.

▼ კიშინოვის სატრაქტორო ქარხანა.

ტრადიციულად ხალხობით ახალგაზრდობა თავს იყრის სოფლის განაირას და მოვლადურ ხალხურ ხიმღერებს სწავლობს.

მრლდავეთი

მრლდავეთის სსრ

ფართობი — 33,7 ათასი კვადრატული კილომეტრი;
 მოსახლეობა — 4 მილიონ 240 ათასი ადამიანი;
 კიზინიოვის მოსახლეობა — 558600 ადამიანი;
 სამრეწველო კროდუქციის წარმოება 1940-1981 წწ. გარეზარდა 52-ჯერ;
 სასოფლო-სამეურნეო კროდუქციის წარმოება — 3,3-ჯერ; ელემენტარული რბიის წარმოება — 969-ჯერ.

გრიგორა ვიერუ

ვაზის ფოთოლს უხარია

ვაზის ფოთოლს უხარია ყუბრძის ფოთოლს რომ იფარავს, ჩიტუნია წიქანასა — რომ აკეთებს ბუდის ჩქარა, ვარსკვლავს — ღამით ცის ტატნობზე რომ ეკავაშებს ნება-ნება, დედის ხელს კი ის ახარებს, შვილს რომ ხაზად ეფერება.

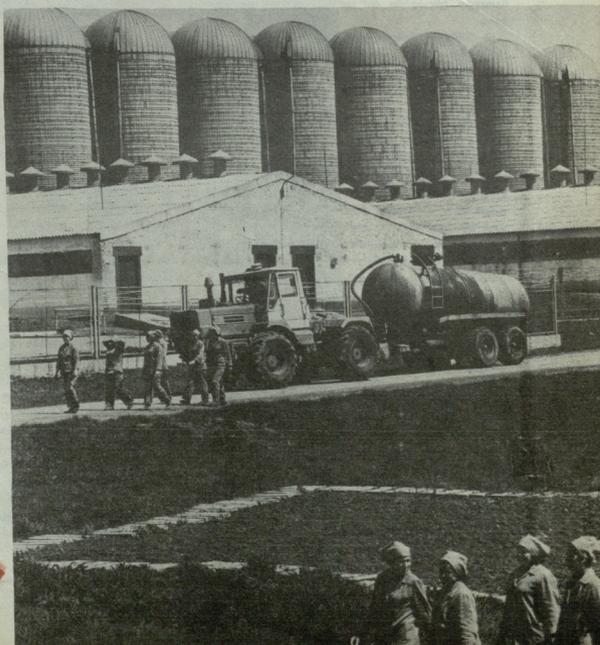
წხნარად, წხნარად, წხნარად

ველზე ნისლი მიირწვევა წყნარად, წყნარად, წყნარად, თითქოს ვეფლემ და ღაღის დედა წყნარად, წყნარად, წყნარად. მზე ამოდის დილით ადრე წყნარად, წყნარად, წყნარად. თითქოს ვეფლემ და ღაღის დედა წყნარად, წყნარად, წყნარად.

თარგმანი მრლდავეთიდან.

სტუმრობიკებზე მასპინძელი.

კავულის მსხველმეება რეკონსტრუქციის სასუბი კომპლექსი.

ივანე კრილოვის მიხედვით

კ მოთხრობა

ბიოგრაფიული მარკოვი

იმ დღემდე ტბალოვსკის რაიკომში შუქი გვიანობამდე ენოო. რაიკომის პირველი მდივანს, ივანე ვეორი კრილოვს, პენსიაზე აიკლდნენ. ივანე ვეორიმა მთელი ცხოვრება ტბალოვსკის რაიონში გაატარა. სიცოცხლის სამოქმედო წლიდან მხოლოდ ოთხ წელიწადს იყო მოწყვეტილი თავის საცხოვრებელს. ფაშიზმთან ბრძოლაში საკუთარ ბუნებს ბევრი ვინმე მოსწყვიტა. ბევრი უკან ვეორს დაბრუნდნენ.

ივანე ვეორის ბედმა გაუღიმა. ფრონტიდან სასადაზმადი დაბრუნდა. ზოგიერთებს არც კი სჯერდებოდა რეაგირ იქნება, კაცი სულ წინა ხაზზე იმყოფებოდა და არა თუ ცოცხალი გადარჩეს, არც კი დაიჭრასო.

— გრძელყოფი ვარ, მეგობრებო, — ხუმრობით ამბობდა ივანე ვეორი, ორდენებსა და მედალებს რომ ავიღებოდე. — სტვის ცერცვიით ვირკვალდი.

— ქუბაგდანი კაცი ხარ, ივანე, ომსაც გადასურდი და მუშაობაშიც გიმართლებს. სხვებს რომ საყვედურებს ჩამოურიგებენ, შენ გაჯილდოებენ, — ეუბნებოდნენ კრილოვს სხვა რაიკომის მდივანები, როცა ტბალოვსკის რაიონში საოლქო ცნობებში პირველი ადგილი დაიმკვიდრა.

ეს ამბავი გატაცდა კვებობი მეგობრებს იმ ახალ შერობაში გამართულ გამოსახობაზე სადაზმობეზე დახასენს, რომელმაც რაიონის ცენტრის ფართო, განიერი მოედანი ამას წინათ დაამშენა.

ზეიმზე დასასრულზე შუქივედნენ რაიკომის ხალხი კომიტეტის პირველი მდივანი კონსტანტინე ალექსევიჩ პეტრიკო. პეტრიკო სასტიკი ახალგაზრდა კაცი იყო, კრილოვს შეილაღებდა. მაგრამ სიცოცხლის არც ისე დიდი ხნის მანძილზე ბევრი რამ მოსწარმო: ინსტიტუტი დაამთავრა, დისერტაცია დაიცვა, დიდი ქარნის დირექტორი იყო, სახალხო კომიტეტსაც ხელმძღვანელობდა და ორ წელიწადს ცენტრალური კომიტეტის ინსტრუქტორად მუშაობისას ოლქში ნაბიჯ-ნაბიჯ შევიდა. თუმცა, მართალია რომ იტყვას, კონსტანტინე ალექსევიჩმა პატივისცემა თავისი ზეიმებზე სახალხო წყალობით დამსახურა. რამე პრაქტიკული საკითხის გადაწყვეტას ხელს რომ მოაკლდებოდა, სანამ მოელოდა არ მივიყვანდა, არ მოსცილებოდა. თუ რაიმეზე თანხმობას განაცხადებდა, ან რაიმეს მიიწინააღმდეგებდა, რომ ნათქვამს არასოდეს დაივრწყებოდა კვირაც არ გაიკლდებოდა, რომ დარეგავდა და ზოხი ხშირ იუთავებოდა. «ჩვენი საუბარი ხომ არ დგავიწყდება, ივანე ვეორი?» საქმეს ხომ არ ახლანურებ? მონაცე მამაცი, ინიციატივანი აქაზი!» თუმცა, არც ივანე ვეორი ვეუფროდა ზოხინა აქანბანეს: არც საუბარი იყენებდა, არც

საქმეს აქიანურებდა და ფიცს. მგზნებარე ხალხსაც პოულობდა...

სიტყვა წარმოიტყვის მუერნობათა დირექტორებმა და კოლმეურნეობათა თავმჯდომარეებმა. სხდომის არც დასაწყისა და არც დასასრულს, სადაღაც შუა ადგიას პეტრიკოვმ წარმოიტყვა მოკლე სიტყვა.

— ყნსმთავანი კაცი ხარ, ივანე ვეორი, — უთხრა პეტრიკოვმა, — შენი შემეცნელოც შენსათვის იღბლანი ყოფილოყის. საოლქო კომიტეტს ტბალოვსკის რაიონის დარდი არასოდეს ანუხებდა. ვიცოდით, ტბალოვსკელები გეგმასაც შეასრულებდნენ და ცოტას ზემდგმაცა ჩააბრებდნენ. ან კი დაისვენე, ივანე ვეორი, რამდენიც გენებოს! სასახელოდ ნაშრომ-ნაშროლი კაცი ხარ და გასაშუბად არ გვემეგობენ, მაგრამ სხვა გეს არ არის. სწავნის სადვირ არავის არაფერი აქვს. დაისვენე!

ივანე ვეორი ამხანაგების ნათქვამს ისეთი გრძნობით ისმებდა, თითქოს ეს სიტყვები მას არ შეეხებოდა და პენსიაზედაც ვიღაც სხვას მიაკლდებოდა და ივანე ვეორიში დიანია, როცა სხდომის ხელმძღვანელმა, რაიკომის მეორე მდივანმა სიტყვა მას მისცა. ერთ წუთს დგამებოდა ივანე, მაღალ შუბლზე ჩამოხლოლ ქალაქი თამაზე ხელს ისვამდა, სახლით გაქცეულ დარბაზს დაძაბული გასცქეროდა. კარგა ხანი იყო, ამ ხალხს იცნობდა, უმრავლესობა კი ძველისძველი ნიშნობები იყენებ.

— პირველ ყოვლისა, მინდა სიკეთისათვის დიდ მიძღობა მოგახსენოთ — წყნარად წარმოიტყვა ივანე ვეორიმა, დადუმდა და სიტყვებს დაუნუოი ძეხნა: — ქება-დიდებას დიდოსტატებით ყოფილდარის სულ მუზღუფლებით გალობენ... ივანე ვეორიში ასეთი და ისეთი იყო. სასიხვნელოვმა კინაღამ ცრემლები დადარა... იქნებ ეს სიხარულის ბრალია, ფედორ ფედორი: მაღალი ღმერთს, ბერეკეცი საწილიდან არ ნაშობ-მავდებოდა... — დარბაზი ახარანდა, ვიღაცამ მართობა: «სიყვარულის ბრალია, ივანე ვეორი! მისი მუერნების ბედი მუედამ ძალიან გაწეწებოდა».

— გმადლობ, გმადლობ... არა გინახავ, ფედორ ფედორი... მასისთვის, ყოველ კონკრეტულ ტყუას რომ მამობრებს, «რაიკომში ვერ შენიშნა... პირველ დღეებს მუედველობიდან გამოჩნა...» არ დგმებოდა, არც შენ ყოფილდარ დღესინდელი. არ ვეფინის, პრტიკოსათვის ვიტიგებ შენს. არა, მეც ისევე მოვიფიხობდი შენგან, როგორც შენ ჩემგან. რაც უნდა იყო, ბოლშევიკები ვარ და არა კოხტანისა და ქალმეოლები, რომ ერთმანეთს ვეაღწეობენ... ხანდახან იძულებული ვხდებოდი, მწარე სიტყვაც გვეკადრებინა ერთმანეთისთვის. ძემბო და მეგობრებო, კივეც ერთხელ გონდით მაგდლობს ერთგულებისათვის... წარმეტყვებს ვისუფრები და მინდა... რომ ტბალოვსკის რაიონი მუედამ მონინა-

თარგმანი ნოდარ ხუნდაძისა.

ვეთა შორის მიაბიჯებდეს... — თუმცა ივანე ვეორი მაგარი ვეულის, საყუარო თავისადმი მკაცრი და მოთხოვნი კაცი იყო, ხმა მაინც მუთორიოლდა, ვიღებო აუწყლანდა და, ვეულომ არ ასრუებოდა, ხელი ჩაქინა და სიტყვა სასწრაფოდ დაამთავრა: — დიდხანს და ბედნიერად იცოცხლებო, ფედოვო და მამებო, თესიტი სიკეთე ამქვენადა.

ივანე ვეორიში მხურვალე ტამით დაავიღოვდეს. მიღლი დარბაზი აიღუფებული იყო. ბევრი აქ მყოფოვლები ცნობებში კრილოვს დიდი როლი შეუასრულებია: სასწრაფოდ გაუაზავინა, თანადგმობაზე დაწინააღმდეგებოდა, წარმეტყვის თესიტი ზოტა შეუსწამს, დაუდგვობისთვის დაუსუჯო, რეკავ-დარეგავა მიუთქა, ქუთა უსწავლეთა, დახმარებოდა. დახმარება კი ყველას და ყოველთვის სჭირდებოდა.

2.

მეშუბო დღე იყო, კრილოვი ახლებურად ცხოვრობდა.

ივანე ვეორიში ჩვეულებად გადაქცეულმა რაღაც შინაგანმა ზიგმა გამოაღიდა. ფანჯარაზე დაკიდებულ ფარდებში დილის ცნობები იტყვებოდა. წინაიკებდა ძველი საათი. ღია სარკმელიდან ნიშნობები მუხლით კანაწირ მწყლარტე სურნელი აღწვდა. ბაღიდან ადრე გაღვიძებული ფრინველების ფრისიალი და სტყვა ისმოდა, ყავრის ფრიალადა სახურავში ქარი ხმყოობდა.

— დაიკვირებია! — ნაჩურვალე დღის ვეორიში, ლოკინიდან წამობდა და ტანსაცმელს ეცხა: — ნეტა კუნზა რაგობ არ იძლევა სიგნალს? ისიც ჩემსათვის ხომ არ ნებეფრებს საწილიში?

ივანე ვეორიმა შარვალი და პერანგს სასწრაფოდ ჩიკვდა და მხოლოდ მამინ გაავრცოდა ცოვად: «ნეტა რამ შეგანწინდა? გათავდა ყნასავარტულებში შენი წინააღმდეგ დრო. ან შენს მავიერად სხვები ირწყენ». ივანე ვეორიში ისე დაგებოდა საწილი, არც შარვალი გაუხიდა, არც პერანგი. გაახსენდა საოლქო კომიტეტის მდივნის სიტყვები: «ან კი დაისვენე, რამდენიც გენებოს!». სიტყვა დაისვენე? ივანე ვეორის როგორც ქვეყნობურად ავიკვლიდა და ნაკულელოვი არაკარგავდა: «დაისვენე... დაისვენე...».

ივანე ვეორიში წარამარა იცვლიდა გვერდს, მაგრამ არ იქნა და ეს სიტყვა ვერ მოიშორა თავიდან, სანამ არ წამოედგა რა პაპისობა არ გამოიძლია.

დადმობდა ვეორი შეშლი, თუმცა ბაღშიმე თავი კი მიღლი და გადამწყვეტად არავფრტე ვეორქრ.

პანილუბა

რ. ფლუდუკი

ვერცხნული
ზიგაირთქე

პასიპო თაბიღისვი

მ. ბუდილოვა

2. სოფლებილი

მინაზ საბოთა კაპუტინი ზეიფის ზესახი

საპატვილეს სსა მასახტაბელე მახტახი

803683030 (06438560)

საპატვილეს სსა მასახტაბელე მახტახი

3. ბრძოლი

საპატვილეს სსა მასახტაბელე მახტახი

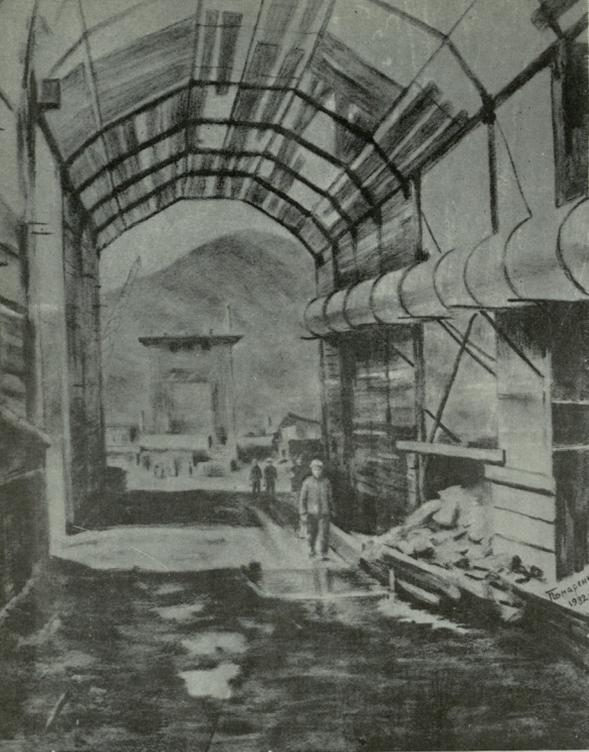
6. იაკობი

4. დროინი

მასახტაბე

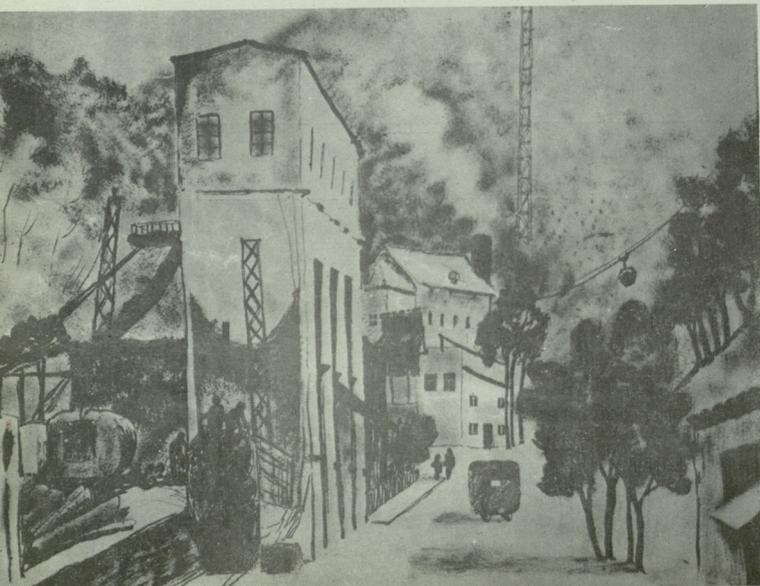

უ. პონაპენკო

ი. კახიანი

მომონტაჟები

ა. თუშაღიშვილი

ბანიგული

ფრუტს სახელობის პოლიტექნიკური ინსტიტუტი

კურსსაბსის ზღვრულექტრონადგურის მშენებლობაზე.

თანთი აღიშვა

პირბიზითის საბავლო ამობი

ლესის სტრიქონები

ლესის სტრიქონები დადიან ქალაქში, ცხოვრობენ ვარდებში და მწვანე ბალახში. მინდვრის ყვავილებში, ბავშვების კისკისში შის სხივში, შის სხივთა ლაცივში, თამაშში. ლესის სტრიქონები — თვალბში ბრწინავე, ოქროსფერ წვიმებში ოქროსფრად მწვინავე, და გზას მერმისისას ადგანან ქარავნად დროს შექიდებულნი ავსა და მჭეინვარეს. ლესის სტრიქონები ცად ეხატებინან, სადაც ღრუბლები და მაღალი მთებია. თან ამოჰყვებინან თათივებს სორბლისას მათის ქართა და წვიმათა ფრთები აქეთ. ლესის სტრიქონები — სითბო და ნათელი და დედა მაღლიან ქუჭუთი გამზრდელი და თეთრი აკვანი — მინა მშობლიური, მარადი, უკვდავი და ყოვლისდამტევი.

სანავულ იზრავი

ჩვენი — აღამიანები

აია, საქმეებს არ უჩანს ბოლო, რაც გვაკეთეთ, ზღვაში წვეთია, რაც შეგვიქმნია — მისხალი მხოლოდ, მერმისში ჭერ არ შეგვიხილია.

აია, საქმეებს არ უჩანს ბოლო. საქმეებისთვის გავჩნდით და ვიშეთი. ვით ესტაფეტა ვადადის ზოლმე ათასი საქმე მამადან შეილში.

ერთი წუვა და მეორეს ელის საქმე, მეორედან ხიდის გაბდები, და თუ ცხოვრება ზღვა არის ჯოჯოლი ჩვენ ვართ ბატარა შეხეალები.

ლმსამბი პირბიზულღიან თარბანა
პახტანა ხარჩილაკამ:

ერისკენი
ზიგ-ლიცთვა

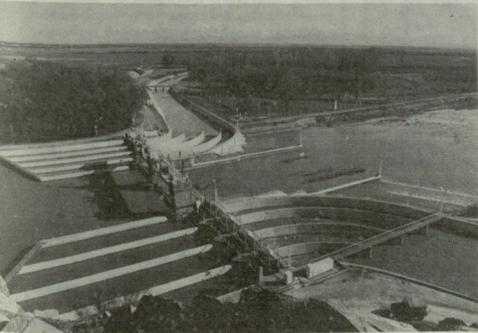
ყირგიზეთის სსრ

ფართობი — 198,5 ათასი კვადრატული კილომეტრი;
მოსახლეობა — 3 მილიონ 723 ათასი კაცი;
ფრუწხან მოსახლეობა — დაახლოებით 570 ათასი კაცი;
სამრეწველო პროდუქციის წარმოება 1940-1981 წწ. ბაიზარდა 38,4-ჯამრ;
სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება — 3,7-ჯამრ; ელექტროენერჯიის წარმოება — 200-ჯამრ.

ყირგიზეთი

მოწინავე მეტალურგი კაზიან მერაბეტიანი.

ჩუშის ბილროკანო.

ტალასის ოლქი, ბოკ; მზაევის სახელობის მეურნეობა, აქსაკალთა თათბირი

ტბა ისიკ-კული.

მიცვალბუღებს, ძამიკო, ჩვენან არაფერი უნდათ, ჩვენ კი უშიშოდ ვერ ვიარსებთ. ისინი ფეხები არიან, ტომოფეგი ანდერჩი. ისინი ჩვენს სამშობლოს დიდებს სჭედდენ. მე და შენი კი ბაღები და ქენერები ვართ. თუ ფსიკი მაგარია და მყარი — ჩვენც ავყავდებით და ავიცვბით. თუ კაცი ხარ, ადი სახალდახე და ტელეფონი გამობინა, რა ფიქრებიც უღედის. თეთონაც გემის, რომ ამანანაურად ვიხიო, მითითების უფლება აღარ მქვს, ეს უკვე ჩისტიაკოვის პრეროგატივა... მხარი დაუჭირე, ახალაზრდა კაცია, ენერგიული და ეკვიანი... აბა, დამირეკე, დამირეკე და ნუ გამინყვრობ, რომ მოვაცდინე.

ივან გეორგიძე ვალმობლი და ამინიებით დაღო ყურმილი და დივანზე წამოწა. უნდოდა, ერთხანს წოლილიყო, დავსენა, ეფიქრა, კარგად ეფიქრა, როგორ ეცხვინა მომავალში.

5.

მანც, როგორ უნდა იცხოვროს? ივან გეორგის მოსვენება დაკარგვინა იმაზე ფიქრმა, შუილან გავემზავაოო თუ არაო. ხანგამოშვებით სვედა გულს უწურავდა და მაშინ გადაწყვეტდა, უნდა გავემზავაოო, მაგრამ საცმარისი იყო, ივან გეორგის ერთი სვედა თუნდც წუთი წამმოვადგინა, რომ ისევ წინანდებურად ყოფიანი დავსო. ეს სვედა ასე ეხატებოდა: ჩისტიაკოვთან მოკრძალებული შედის თავის ყოფილ კაბინეტში, ხმდაბლა ელაპარაკება (ხმაბლა ლაპარაკი არ შეუძლია):

— მივდივარ, არცაღ, მომხსენი აღრიცხვადან. შუილი, შუილიშვილი და რძალი თავისთან მიხმობენ, მპირდებიან უდრტინველად გაცხოვრებო.

ჩისტიაკოვს მომოდარე, ლოყებუტუნა, წარბეჭედაშვილდული სახე ელუშება, ივან გეორგის პირქუშად მისმერება და სასიაროკვეითი ჭრჩულეს:

— არა მფერა შენი ნათქვამი, ივან გეორგი, არა მფერა გემის, რას წრახიხარ შენ ხომ პირდაპირ ურტვამ რაიკოს დანას. ახლა სჯობია, ოლქში აღარ გამოვჩნდე, ატქვს არ დანახაო. რაიონიდან რაიონს გადავიქცეა ჩვენი თავი: „გაიგეთ, როგორ უფრთხილდებიან ტელეკოვის რაიონში ვებრანებს? თუი პირველმა მდივანმაც კი პენსიაზე გახვდისთანავე საღვც მოუსხვ. ეტყობა, ეს ჩისტიაკოვი მატარკვეცა ვინმად, ორი დღეც არ არის, მდივნის საგარეშეში მოიკალათა და ხალხი ფხვხე დაიკოდაო. თავი მოგვეტრა და ეს არის!“

ივან გეორგიმ დარწმუნებული კი არ იყო, მანც და მანც იმ სიტყვებს შეტყვისო, მაგრამ რაღაც ამის მავარის რომ ეტყოდა, წუთითაც არ ეპეშებოდა. იგი ხხვა რაზეცაფ ფიქრობდა: ნუ-თუ ისეთი ვადამფიქო და დანაწარმული ხარ, ტელეფეცა იმის გულისთვის დატყობო, რომ შუილასა და შუილიშვილის გვერდით აღმოჩნდე? რაიკოვის პირველ მდივან მუშაობა იმითმე გიჭირდა, რომ გულმა გიღალტა, არ შემიცდარა, პენსიაზე რომ გაგიტყვეს. მაგრამ უფრო ადვილ საქმეს რომ მომიკოდი ხელი? მიერევე, ნაადვილად მიერევე აღმიანებეს უშუქვრობა და უსახუისმგებლობა ამატებოც, შესავლელი საშუალო კი ახალაზრდავებს კაცს, სიმხნევეს მატებს და თქვამზე ურჩინალ-გვებთები უშრავი კი მასალა ობდებდა. „პრადეცია“ კი ერთმა აკადემიკოსმა პირდაპირ განაცხადა: „აქტუური შრომითი მოღვაწეობა ხანგრძლივი სიცოცხლის წინაპირობაა!“

სახეებით დანაშაუებია. ივან გეორგის თავისი მომავალი ცხოვრებისთვის წსირად ატყიო პო-ზიცია ატყინა, ეტიქტარ და წინა რომ კი ყოფილიყვნო. პარაფასა წარამარა უგზავნიდნენ და ამ პარაფასის კოლი თანდათანობით უფრო და უფრო მრუთიქნელი ხვდებოდა: „როდის წამოხვალ, სულმოთქმულად გელოდებითო!“

მხატვარი თენგივ სასონაძე

ივან გეორგის პასუხს არ უგზავნიდა. იმაი კი, მისი დღეობის მიზეზი რომ არ იცოდნენ, კრილოვის მეზობელს — რასაბტოს აღმასკომის თავმჯდომარე პერეველოვს გამოუგზავნის დეკე: „მხოლოდ, გვაცნობით, როგორ არის ივან გეორგისი. წერილებს უუგზავნით და პასუხი არ ჩანს. ძალიან ველავათ, ველოდებით თქვენს დეკემს. პატივისცემით მოგაკითხავთ ეტიქტარ და წინა კრილოვები.“

საბედნიეროდ, თვითონ პერეველოვი შინ არ აღმოჩნდა. ჩვეულებრივ, რაიონში წასულიყო. საბედნიეროდ იმითმე, რომ იგი ყველაფერს ჩისტიაკოვს ჩაუკავალდა. მერმე კი იმისთვის გულ-გულად უნდა ეთქვა ყველაფერი და ეს მაშინ, როცა გარკვეული დასვენა თვითონაც ვერ გამოეცხვდა. დეკემმა რაიკომასკომის თავმჯდომარის ცოლმა მოუგანა. ერთი მხრივ; შუილასა და რძლის სულნასულობამ ივან გეორგის გულს კი აუტყვა: „ეფუჟავარე, ვეჟავარე!“; მეორე მხრივ — ოდნავ გაანაწენა: „რას წერილოებენ? ხომ უნდა მატროონ, რომ ყველაფერი კარგად აღწინ-დაწინობი განა შეიძლება. ეს რთული საკითხი ისე გადამანწყვეტინოს, სულს მომიქნე არ მაძვლონ?“

ივან გეორგისმა სახასულო დეკემ გაუგზავნა: „ჩემი ძვირფასი ვტიცა და წინა! მე არ მიშვას რა, თავი კარგად ვერჩნობ. თქვენს შინ წამოტრადი პრობლემა რთულია, ვეტიქტარ, ამხანაგებ-საც მოგეთაობირები და გაცნობებთ. მაგრად გკონით თქვენა და ეტიქტემს. მამა.“

ივან გეორგისი გულწრფელად სწერდა, ამხანაგებსაც მოფეთათობირებო, მაგრამ მოათობირება თავისებურად ესმოდა. რაიკოვისის რომელმე წვერიდან თათბირი წაადრევედ მიანდა. დარწმუნებული იყო, ამ თქვამზე ვისთანაც არ უნდა ესაუბრა, მხარს არავინ დაუჭერდა.

სამოქალაქო (პოლიტიკის) საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი მისთვის დამახასიათებელი უხეშობით პირდაპირ მიახილდა: „რაო, ივან გეორგი, ობიექტულებში ხომ არ გინდა ჩავეწრო? ჩემი აზრით, აქედან გამგზავრების მორალური უფლებაც არა გქვას. საბჭოთა მეურნეობის სპეციალიზაციის პირველ საყოფს მანც დაუდგეცა, განა შენ არ იფიქრ, დირექტორებს ვასაქანს რომ არ ვაძლევი? იქნებ იმის გეგმისა, ესკიზი-მენტი არ გაპარალებსო? თუკი ეს ასე არ არის, ერთ-ორ წელნანდას დიაცად, ჩვენთან ერთად გაიხიერე, შუილიშვილი კი მერე ჩაიგერე კალთაში.“

მოკრძალებული, წენარი რაიკომასკომის თავმჯდომარე პერეველოვი, წელსლას და სამოქორებზე, საკვების დამზადებაც, გზებსა და სხვა რამებზე ზრუნვას რომ დავახანჯა, იმსვეცა ვეტიქტარად, რაც ადრე უფარა: „კარგია, ივან გეორგი, რომ ჩემი მეზობელი ხარ, რომ გამიჭირდება, წინანდებურად მოგაკითხავ ქუჩის საკითხებზე. მართალია, ჩისტიაკოვი დიდი წაითხი კაცია — ამბობენ, მოსკოვის სასოალოებრივ მეცნიერებათა აკადემიამ ასპარაზული ველდებულია სამოქო ათასი გვერდო ათთისისო.“

(დასასრული შემდეგ ნომერში)

საქართველოს
კავშირების
განყოფილება
30/01/1937

უხანაო, ქვეშირტ მაშლიშვილია რგმა სერგი ქილაია, ვისი ნამოღვანირე მართლაც თალი პატონანიეთი ამშვენი ქართულ მწერლობას, მეცნიერებას, საერთოდ ეროვნულ კულტურულ საგანძურს.

დიდი პატივი მხვდა წილად: პატივცემული სერგი ადრე ჩემი მასწავლებელი იყო, მისი წინაშე ვიზრებდით სკოლაში და ურთვიანობებში, მერე კი, როცა დროა მასწავლებლამ ასაკობრივი სკვაპმა გააწვალა და გააქარწყლა, მისი უფროსი მეგობრამ მარგუნა ზუგმა.

აღსანიშნავია, რომ ქაბუკოპში სერგი ქილაიას მერწინელი წიგნებით მივატყუებდით ძალდასაჯერად სპობოთა მწერლობის განვითარებას.

მერე ისიც კარგად მახსოვს, მწერლობაში ახლად ფუნქციონირებელი ჩვენი თაობისათვის რარად კარგ მავალით ნანდა პატივცემული სერგის — საქართველოს მწერალთა კავშირის მიდგმის მოვლანობა. მართკ იმითორ არა, რომ მისი პოეზიების, კვილიანობის, მამაშვილური გამოცხადებულბა გვაგებულდა და გვხმობდა, კიდევ და ეძინე უმოკლესად იმითობა, რომ იგი იყო განმარტებრა ჩუმი და ნაყოფიერი შრომა, მასწავნილობა, ხელშეღვენელობა, მკველფერი თითქოს თავისი კვლდებობა, მკველწინანდელბა ეს პატივცემული სერგის ფუნქციონირით შრომის შედეგი გახლდათ.

ახლა კი სერგი ქილაიას ღრმა ერუდიცია, ქართული მწერლობის ზედმიწევნითი ცოდნა, ახალი მასალები მიკვლევის გაუნდლებელი ფინ, ლიტერატურული პროცესების მართალი და საფუძვლიანი ანალიზის უნარი, მწერალთა შემოქმედებებით ბოგრაფიებისადმი ერთდროულად მიაკრძებულბა და სიყვარულიანი დამოკიდებულბა, აზრის გახდდა და საქმიანად გამოცემის სტილი, ერთი საუკეთესო ნიმუშია მეცნიერული სტიტიერებისა და კეთილსინდისიერებისა.

შოიც საუკუნის ქართული მწერლობის ცოდნა, მითუმრეს მხსნაღლა, სერგი ქილაიას ფუნდამენტური წიგნების გარეშე ყოვლად შესაძლებელია. ამიტომაც ვნებავა მათ თანაბარი ინტერესით ფართო მკითხველთ, ახალგაზრდ-

ბაც, სპეციალური ფილოლოგიური ფაკულტეტების სტუდენტობაც, მეცნიერული საზოგადოებრიობაც.

ის, რაც ადრე სერგი ქილაიას წინგნებას და გამოკვლდებში კონსპექტურები კონტრუბუტი იყო მოხაზული, თანდათან იგხებოდა ფერ-ხორცი — ღრმადგებოდა. სრულდებოდა, იხმუნებოდა — და ყოველ ახალ წიგნში ახალი მეცნიერულ-ლიტერატურული სიმადლი გვეგხადებოდა. ახვა მისი მონორაფიებიც, რომლებიც უახლესი ქართული მწერლობის კურსს შეადგენენ, ასეთვე პირი უჩანს ქართული საპობოთა ეპოქის ლიტერატურული პროცესების მისვლად ხედვას. პირველ, ურთულეს პერიოდზე, ოციან წლებზე მან უკვე გამოქვეყნა შესანიშნავი წიგნი და იმედი, უახლოვს მომავალში სხვა ათნდელულებზე მოგვეცემა საშუალება ვიხილოთ ამგვარივე საფუძვლიანი წიგნები.

შოიც საუკუნის ქართული მწერლობის მკვლევარიობის სერგი ქილაია იყო და არის მერწინად, მკვალვის მიმცემი, მან პოლო ხანს მეცნიერული წიგნები არ იცხარა და პროზაზე დიდწყო მუშაობა. ახლა უკვე ქართველ ლიტერატორ მეცნიერთგან არა ერთი და იორი დადგა ამ გზას. თუმცა, ეს იმგვარი „დაღწევა“, რისი მართო შენდობა კი არა, ნაჭეზბაც შეიძლება. ამიტომაცაა, რომ არამოლო კვლდარბი, დიდადაც ვმადღებლობ სერგი ქილაიას მისი მხატვრული ქრონიკებისათვის, რომლებშიც გახული თო ჩვენი საუკუნეების საზოგადოებრივი და კულტურული ცხოვრების მონშველწილი მომენტები შესანიშნავადაა მოთხრობილი.

სერგი ქილაიას დიდი მეგობრობა აკავშირებდა და აკავშირებს ახლო წანწაღის თო თანამედროვეების გამოჩენილ მწერლებთან. ეს მისივე რეალური სიხატებელი, ერთდული მუნების, მინაგანი სიკეთის წყნლობით დამსახურებული შედენერებაა. ამას თან ერთვის მკაღლი ნიჭიერობა, პროფესიონალიზმი, შრომისუნარიანობა, სწორად ამის შედეგადაა შექმნილი მისი მრავალმხრივი და შიდაორი ლიტერატურულ-მეცნიერული შემოქმედებითი საგნარი, რამაც მოუტანა ამხლა სახელი, აღიარება, სიყვარული. მკარგად სათქმელი და დახანერი კიდევ ბერე აქებს.

დილია და გულწრფელი ჩემი პატივისცემის, მადღებლების, სიყვარულის გრძობა სერგი ქილაიასადმი, ვინც დაბადებინდა სამოავალი წლად მდე ასე ერუდულად, ნაყოფიერად, ღრმად იარა მეცნიერების, მწერლობის, მამულმეცნიერლობის, მეგობრობის გზაზე და ვისაც ან, იმედი, კიდევ არანაღებდ გრძელი და მოსახლანი ცხოვრების გზა აქებს გასახლელი.

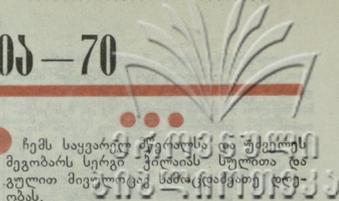
შარბა მკვიდრინობი

როგორც კედავეგი — თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორი და უახლესი ქართული ლიტერატურის ასტრუონომის კათდრის გამებ, იგი უახლოვრდო უყუარს ჩვენს სტუდენტობას, რაიც კეპობის მკაღლი საპუბია იმ უხანგარი ზრუნვის, თავად ამბობოთ რომ იქნეს ახალგაზრდების მიმართ.

სერგი ქილაიას დაბადების 70 წელი შეუსრულდა. ამ თარიღთან დაკავშირებით და სამბოთო ლიტერატურის განვიტობაშიც დამსახურებისათვის სახელწოდანი მწერალი ხალხის მეგობრობის ირენიით დაყოფილია.

მრავალყამერი, ძვირფასო უფროსო ძმოს!

ხუბა მკრულავა

ჩემს საყვარელ მეორეხელე შექილის მკვიდარის სერგი ქილაიას სწულითა და გულით მიუღწერად მწიფავს ჩემი დღეობისა.

ახლა სერგი ქილაიაც შემოუერთდა ხანდაზმულ ქართველ მწერლობა რიგებს, ახლა ისიც მოადგა მერვე ქართულის ზღერებს, სადაც მისი ძველი მეგობრები ცხუნთებოთ.

ამ სათუთლო დღეებში, რასაკვირველია, ბერგი რამ თქმება სერგი ქილაიას დიდ ღვაწლსა და სამსახურულ ქართული საპობოთა ლიტერატურის წინაშე, კრიტიკული და მხატვრული სიტყვის გამოჩენილი ისტატის შემოქმედებაც. სერგი ქილაიამ ხიმ მართლაც ერთიანრი სიმღერიით გამოქვეყნა თვისი მკაღლი წიკი, არაც თო მეციკ საუკუნის ქართული მწერლობის მკვიდრული მესწავლისა შესტვისის, მისი კრიტიკული განხილვის საშელობითი საქმეში, არამდე ისტატე ბულტერისტის კალით აღადგინა და ხელახლა გამოიტრუნა ჩვენი ახლო წარსული და უკვე წარსულად ქველყო აგრ გუნდინელი მხატვრული ქართველი ადამიანების უკვდავი სახეები. ეს სახეები ახლა, რუსული თარგმანების მეშვეობით, მთელი რეგიონის დიდი საპობოთა ქვეყნის მრავალმხრივი მისი მკითხველის საკუთრებად გადაიქცა და ბერგი ჩვენგანი ერთი იმის მოწე, თუ რა დიდი გულსიტყვიანი ცენება ამ ადამიანებს საქართველოს გარეშე ჩვენი ქვეყნის სიტორიითა და თანამედროვეობის სურათობით დანტერესებულ მკითხველს.

სერგი ქილაიას შემოქმედების სათანადო დეტალებზე ვერ კიდევ მომკლბის საქმეა. ათეული წლები მესწირია სერგი ქილაიამ, აგრეთვე, ქართული საზოგადოებრივ საქმეებს, ქართული საპობოთა მწერლობის შედგენით აუცილებსა და მისი წინსვლის საქმეს, როგორც შემოქმედმა ორგანიზატორმა, მისმა დაუღლებლმა მსახურმა და მე დიდად მსიათვინებს, გავისერნის მრავალი წელი, რომელიც მასთან ერთად მთელი გულითა და სულით მსტვერდა დივეტუბე საქართველოს მწერალთა ორგანიზაციას.

კვლავაც მრავალ ახლო გამარჯვებას, კვლავაც სერგის ჯანბონეს ვუსტებო ჩემს საყვარელ მკაღლობის სურვილს ქილაიას!

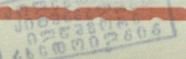
ირაკლი აბაშიძე

ძვირფასო სერგი! გილოცავებ თქვენი 70 წლის სახელწოდანი თბილეს, რომელიც მიწუნულია პატიოსანი შრომად და შემოქმედებით.

მეტიდ მნიშველდობანა თქვენი კრიტიკული ნაშრომები პოეზიასა და პროზაზე, ხოლო თქვენი რომანი „ეკატერინე კეკეაძე“, რომელმაც ფართო აღიარება მპოვა მკითხველბში, საყვარლებო შენ საქმიანა ჩვენი პროზისა. არც თქვენი სამოქალაქო საქმიანობის დავიწყება შეიძლება როგორც მწერალთა კავშირში, ისე მეცნიერების სფეროში.

ვისურვებო, კიდევ მრავალი წელი იდგებ მწერ თქვენი საყვარელი სამშობლის სამსახურში.

ირნა პაკილი

დიდი თეატრის ქართული სპექტაკლი

ზნა იაზვილი

წელს ოთარ თაქთაიშვილის ოპერა „მთვარის მოტაცებმა“ დაიწყო მოსკოვის დიდი თეატრის გასტროლები თბილისში, საბჭოთა კავშირის შექმნის 60 წლისთავს რომ ეძღვნა და ჩვენი ხალხების მუსიკალურ ურთიერთობათა ისტორიაში კიდევ ერთი მშვენიერი ფურცელი ჩაწერა.

ამაღლებულმა, ქართველი კაცისათვის მრავალმხრივ საკულისხმო ვახლათ ეს დასაწყისი... იგი ქართული მუსიკის ერთ უაღრესად საცნაურ ფაქტსაც შეეხებინა და კიდევ უფრო ნათლად წარმოაჩინა მისი მნიშვნელობა: საბჭოთა მუსიკალური ხელოვნების უთვისაზიანოეს წარმომადგენელს — ოთარ თაქთაიშვილს ახლა ხომ ოპერის და არანაკლებ მაღალხეობიერი მეორე ნაწარმოების — სავიეთისო კონცერტის შექმნისათვის მიენიჭა ლენინური პრემია.

მრავალმხრივ წარმოჩინა დიდი თეატრის განხორციელებულმა სპექტაკლმა ხალხების კულტურათა ურთიერთკავშირი აქ მართლმდებარე პარტიისა შემსრულებლებისა და თვით შესრულების ხელოვნების ქართული წარმომავლობა რიდი მიქვს მხედველობაში, თუმცა კი არაზავისა და თამარის პარტიისა შემსრულებლების ზურამ სიტყვითა და მავალ ქართულ სურათს უპირველესი საბჭოთა საბჭოთა თეატრის წამყვანი სოლისტბა თავისთავად ბევრის შექმელია... ზ. სიტყვადამ და მ. ქასრაშვილმა ხომ მუსიკის ამ ადამიანიდან გაიკაფეს ვა საერთაშორისო სარბიელისკენ და შორის გასტროცენტს ქართული ვოკალური სკოლის სახელი.

შესრულების ქართული იერი სხვა მხრივაც გამოიჭიროდა ამ სპექტაკლში. შესაძლოა იმიტომ, რომ თარამ — ე. ძორია — დავის თანხი დიდი მასწავლებლის — რევი გაბრევლის შესრულების მანერის „წყალო ვაისახინა“ და გამსაზღვრია-თაქთაიშვილისეული ეს რთული სახე ცხელად გულთავივითა: ან იმიტომაც, რომ თბილისის კონსერვატორიის აღზრდილს — გ. სელხნიოვი კაც ზეამბიას ვანსახიერების, ცხადია, ქართული კილო-კავის ბუნების არც შეცნობა და არც მისი შესატყვისი ტონის მიგრება ვასკირებია.

და განა ასევე ამომღებელი არ გახლდათ ქართული (ვიცის ტექნიკოლოგისა და მისი ბუნების შეგონების) საცდით ძლით წარმოსახული დიდი ქართველი დრო „ქვედებიანი“ (ცეკვების დადგმული — საქართველოს სახალხო არტისტი, აწ ვანსელებული ვ. დარბაველიძე), ასეთი ექსპანსიითა და შესრულების ვირტუოზული

სრულქმნილებით რომ წარმოგვიდინა საბალეტო ჩგუფმა.

რთული მუსიკალურ-დრამატურგიული კონცეფციის ქმნილების სცენური ინტერპრეტაცია რეჟისორისაგან მრავალჯანზომილებიანი ბევრითი კონსტრუქციის ყველა ელემენტს, გამოსახვის ყველა კომპონენტის ერთიანობაში მოყვანას ითხოვდა. თანამდროვე მაღალი მუსიკალური დონის ამ ნაწარმოებისათვის, მინდუმენტურ-ეპიკურ პლანში რომ არის გავლილი, სცენური გარდატეხის შესატყვისი ასმეტე უნდა მიეჩინა მის დადგმულს.

დიდი სოციალურ ძვრათა, რევოლუციური გზებით გამსჭვალული მუსიკალური ეპოქა მასშტაბური დრამატურგიული მოედლის სახით აქვს კომპოზიტორის გათვლილი და ასეთ „სცენურ შესატყვისსაც“ ითხოვს, ამასთან ეინორდული დეტალიზაციისთვის „დრამატურგიული ფუნქციის“ მინიჭების აუცილებლობის გათვალისწინებით.

თანამდროვე მუსიკალური რეჟისურის დიდოსტატმა საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტმა, სახელმწიფო და ლენინური პრემიების მფლობელმა ბ. პიკოვიცემ სწორად ასეთ ასმეტეში განახორციელა „მთვარის მოტაცების“ რეჟისურა და სისხლსაყვე დადგმა დიდი თეატრის სცენაზე.

სპექტაკლის სცენოგრაფიამ კიდევ ერთხელ დაგვანახა, რაოდენ მძიფებურია პოკოვიცე-რეჟისორის ბუნება, ყოველ ცალკეულ შემთხვევაში ნაწარმოების სტილისტიკაში ღრმად წვლიმის ფაქტს რომ გულისხმობს და სპექტაკლის „სცენური მიდგომის“ პარტიტურის მუსიკალურ-დრამატურგიულ ლოკაცასთან სრულ შესატყვისობასაც (რამდენი რამ იყო ამ მხრივ სინერჯისი თათარ თაქთაიშვილის თაზრა „მუსიკის“ პოკოვიცესეულ დადგმვც).

ერთი სიტყვით, ხელოვანი-ნოვატორის ბ. პოკოვიცის სპექტაკლის რეჟისურული კონცეფცია ნაწარმოების მუსიკალურ-დრამატურგიული ჩანაფიქრის ტოლფარდია. ეს არის მისი, როგორც რეჟისორის ძალა და მისი დადგმების დიდი წარმატების საწინდარიც.

განსაკუთრებულ შთაბეჭდილებას სპექტაკლში არჩავსანია და თამარის პარტიტურის „პოლიფონიური“ მუსიკალური-სცენური ვახზობა ახლნს. ის, რასაც პოკოვიცესეული რეჟისურული ხედვიდან გამომდინარე ქმინა ამ სპექტაკლში ზ. სიტყვად ვა და მ. ქასრაშვილი, ამ ორი შესახიზნავი მომღერლის მიერ ვოკალურ-სცენური განცდიასების შეყვრალთა დაპირბადაც გულისხმობს და კომპოზიტორის ქეშმარილ შემოქმედებით თანადგმასაც. სრულქმნილება, ვაზნა, სინატივე, შესრულების ეროვნული მანერის ვოკალიზების ზეგად.

კლასიკურ პრინციპებთან შეწონასწორების დიდი ხელოვნება, — აი რა გამოარჩევს ზ. სიტყვად-არჩავისა და მ. ქასრაშვილი-თამარის ღრმად შთაბეჭდვად სახეებს.

მაღალი ხედვის ეს ატმოსფერო, ცხადია, სპექტაკლის სალირიკო ვახზების წინადადებასაც გულისხმობს. რსტეს დასახურებულ არტისტს, ლენინური კომკავშირის პრემიის ლაურეატს ა. ლახარევს ამ მხრივ მართლაც დიდი ზეგონა გაუწევია. ეს გახლავთ კომპოზიტორის მუსიკალურ-დრამატურგიული კონცეფციის დიდი რიკით მიერ „გათავისების“ ძალზე სინერჯისო ფაქტი.

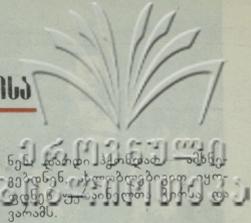
ერთი სიტყვით, „მთვარის მოტაცების“ მუსიკურმა შესრულებამ (ვეფლოსხმობით სოლისტებს, გუნდს, ორკესტრს, სახალტო ჩგუფს) სპექტაკლის მაღალი მუსიკალური ორგანიზებით მიიყარა ყურადღება და წარმოშელო შთაბეჭდილებაც დაღვრა ასეთ ვითარებაში, ბუნებრივია, წარმომინდა წარმოდგენის მრავალი საშემსრულებლო დეტალი, ვერძოდ: შესანიშნავი საბჭოთა მომღერლები — სსრ კავშირის სახალხო არტისტ ა. ეიზენის (ტარიელი, თამარის მამა) და რსტეს სახალხო არტისტ ლ. ნიკიტინის ვოკალური და აქტიურილო ოსტატობა; ვ. პაშინის (ბერიკეის წინამძღოლი) ვირტუოზული ცეკვა ამ უკანასკნელში ყურადღება მიიქცია დრამატული წარმოსახვის უნარმა) და სხვ. პირველ რიგში მიიქცია დიდი თეატრის სიამების, მისი გუნდის და ორკესტრის ქეშმარიტად მაღალი ხელოვნებამ მოხიბლა მსმენელი.

პოკოვიცის რეჟისურულმა „ჩადოქრობამ“ „მთვარის მოტაცების“ მოსაკოვრ დადგმის გუნდი „მოხუმენტური ბიკუიტილის ქეშმარიტ მოქმედ პირად“ აქცია. გუნდი, სახელმწიფო პრემიის ლაურეატი ა. ბიზნოვი რომ ხელმძღვანელობს, წარმატებით სსტვეს ქართული სახალხო-სამსოციალური ტრადიციის გათვალისწინების ურთულეს ამოცანას.

კიდევ ბევრის თქმა შეიძლებოდა ამ უაღრესად შთაბეჭდვადი სპექტაკლის შესახებ, ესოდენ ცხელად რომ წარმოაჩინა დიდი კომპოზიტორის შესანიშნავი საბოლოო ქმნილების ემოციური ზემოქმედების ძალა.

ერთს დასცინით მხოლოდ... ქეშმარიტად დიდი არს ძალა ურთიერთზემოქმედებისა, უფრო ზუსტად, ერთი სულიერი ცხვრებით მძიფრებით საბჭოთა ხალხებისა — 60 წლის მქცხლავიების სულიერი თანადგომისა.

თავრა „მთვარის მოტაცების“ მოსკოვიური სპექტაკლი ამ დიდი თანადგომის ერთ-ერთი უროვესად მიაღვლისძმელო მხატვრული ფაქტია. საუფლოსხმა, რომ იგი სწორედ საბჭოთა კავშირის შექმნის 60 წლისთავის სახალხო დღესასწაულის მუსიკალურ მაყენდ მივიდა და საქართველოში.

სიმფეროპოლის ავტომაგისტრალი უკრაინის თვალუწყდენელ სტეპებში იკარგება. ხერსონის ოლქში გზა გენჩესკის რაიონისკენ უხვევს. ვაიკლით კიდევ რამდენიმე ათეულ კოლომეტრს და მწვანით დაბურულ სოფელთან შორიდანხევ შემოგვტყდებათ უკრაინელი, რუსული და ქართული ასოებით გამოყვანილი წარწერა: „საქართველო“.

ამ გზასაერთიან იწყება გენჩესკის რაიონი. სოფელი ამ ბარაკთან მინდვრებზეა გაშლილი მთელ უკრაინაში ცნობილი კოლმეურნიება „საქართველო“.

კოლმეურნიებას სოციალისტური შრომის გმირი გრიგოლ ლეგუნოვი თვავაცობს.

გამრეკ ვაკია გრიგოლი. ნამატი, ჭიანჭისა, ბევრის მხახველი და ვადაძეობი.

ომის დასლობაში გზებმა გრიგოლ ლეგუნოვი სევასტიანოვში მიიყვანა. იქ, ცეცხლის ალიში ვახუშტი საუნ-გორაზე, გაიქცა სერგო ჩხაიძე, მტერთან ბრძოლაში გამოიწოთი, გააყდა, უბრუნებდა ბალავრა და ჩაღვლიდა უკრაინელი და ქართველი ვეჯაცების მეგობრობა...

გამოხდა ხანი. რიხსტაგზე გამარჯვების წითელი დროს აფრიაოდა. ჩვენმა ჭკუვანამ ომით მიყვნიებული ჭრილობების მოშუშება დაიწყო.

გვიანი შემოდგომა იდგა. ჩვენებური, დაოკრებული, გაქმნილი ღრუბლებიდან მიღეულ მუსს გამოვიყო თვით.

მუშუბოტ მანქანები, რომლებითაც უკრაინელი სტუმრები მოემგზავრებოდნენ, მხარაიძის რაიონის ჩიხსა და ცენტრსების პლანტაციებით დაბურულ ფე-

რლობებზე მიეკვლენენ გზას. მწვანეზე მანქანაში მჯდომმა გრიგოლ ლეგუნოვმა გაოცებით დააყვირა თვალში. ვე-ვადა ფირნაზე ქართული და უკრაინული ასოებით სავსეიანი მწერა: „უკრაინა“.

მანქანები კოლმეურნიების ხალხით გვეტილი ეზოში შესერილდნენ.

— კეთილი იყოს თქვენი მობრძანება! — რიხიანად დასტეკა კოლმეურნიების თავმჯდომარემ. — უკრაინულ მეგობრებს „უკრაინა“ გეგვებთ საქართველოში!.

და მაშინ, როცა კოლმეურნიება „საქართველოს“ თავმჯდომარე, სოციალისტური შრომის გმირი გრიგოლ ლეგუნოვი და კოლმეურნიება „უკრაინის“ თავმჯდომარე, სამტრიალ კავშირის გმირი სერგო ჩხაიძე ერთმანეთს მებრძოვით გადახვდებოდნენ, ბევრს უნებლედ სიამის ცრემლი მივრია.

გენჩესკის რაიონის და მხარაიძის რაიონის შრომელთა დამეგობრება კი ასე დაიწყო: 1938 წლის 23 აპრილს ვახუშტი „ზარის ვისტრაკაში“ გამოქვეყნდა მხარაიძის რაიონის სოფელ შრომის ორგანიზაციის სახელობის კოლმეურნიების მიწინააღმდეგეთა მიმართება უკრაინის ყველა კოლმეურნისადმი.

ქართველი კოლმეურნები უკრაინულ ამხანაგებს თავიანთი შრომის შესახებ მოუთხრობდნენ და სოციალისტური შეჯიბრების გაშლას სთავაზობდნენ.

ვახუშტი „პრავდამ“ მაღალი შეფასება მისცა მხარაიძის პარტიულად თოსნობას და მათ მიმართება „შესანიშნავი ჭერილი“ უწოდა.

ქართველ კოლმეურნებს მამხივე გამოეხმაურნენ გენჩესკის რაიონის სოფელ როგინსკის რაიონის სახელობის კოლმეურნიების წევრები. უკრაინიდან ჩამოსულმა დელეგაციამ გულდასმით დაათვალიერა მხარაიძის პლანტაციები, მიხანაულა ფერებზე, მასპინძლებს თავიანთი გეგმები გააცნო. მომდე კოლმეურნიებათა შორის სოციალისტური შეჯიბრება გაფიქრდა.

ორ კოლმეურნიება შორის დაწყებული მეგობრობა თავნათან გადიდა. გამტაკდა. გაუაზროვდა და გენჩესკისა და მხარაიძის რაიონებს ყველა კოლმეურნიება მოიყვა.

დაწყო დიდი სამამულო ომი.

ცეცხლი იწეოდა სოფლები და ქალაქები. გერმანეთა მოტოქმეჩნიზებული ნაწილები გენჩესკის რაიონის მისადგომებს უახლოვდებოდნენ.

სხვა გზა არ იყო: ყუმბარებით ათხრილ-დათხრილ გზებზე მომავალი გენჩესკელი ლტოლვილები მხარაიძისკენ მოეშურებოდნენ. მათ წინადათ — ქართველი მეგობრები გასაქონში ჩაეპარდნენ და მძურად გაუწვდიდნენ ხელს.

არც შემდარან. ქორდა. ქორდა და ოჯახებში შეკედლებულ გენჩესკელ ლტოლვილებს ლუქმას უყოფდნენ ქართული მძებნი: კილოდა და მძური სითბოთი ათბობდ-

ნენ. მათი მკითხველმა უხვევდნენ, რუსულბრძოლებით კარგად იცნობდნენ მათსა და ვაიას.

და მაშინ, როცა ომი დამთავრდა, როცა ომმეურნიებოთი ფერხულში ჩაებნენ სამტრიალადმიანები, ადებენ მადლოერი გენჩესკელები, თავიანთი რაიონის ერთ-ერთ კოლმეურნიებას „საქართველო“ დაარქვეს, არტელის თავმჯდომარედ გრიგოლ ლეგუნოვი აირჩიეს და მხარაიძის რაიონის სოფელ ბაილეთის კოლმეურნიება სოციალისტური შეჯიბრში გამოიწვიეს.

ახლა მხარაიძელები შეიძინენ — ბილეთის კოლმეურნიებას „უკრაინა“ შეარქვეს. თავმჯდომარედ გრიგოლ ლეგუნოვის ფრონტული მეგობარი, სამტრიალა კავშირის გმირი სერგო ჩხაიძე აირჩიეს, რომელი უკვდავ სახელსაც ატარებს ამჟამად სოფლის ერთ-ერთი ქუჩა...

უკრაინელ და ქართველ კოლმეურნიება მეგობრობა კიდევ უფრო განტკიცდა. ვაგფართოვდა. ამ მეგობრობას მველთაფელი ფესვები აქვს. მას სათუთად აღვადებენ და ცოცხლად ვებოდნენ დავით გურამიშვილი და ლესია უკრაინეა, ტარას შეჩენკო და აკაკი წერეთელი. ორივე ერის სასიძალოლო შეიღობები, რიგითი აღმთიებნი, ჩვენს თანამედროვენი...

ხომ გასიკეთა. უკრაინის მიწა-წყალზე თავადლებული ბრომლისაიების 25 ქართველ ვეჯაცს სამტრიალა კავშირის გმირის წოდება მიენიჭა!

ნუგზარ ძინძლავა

პარტიის გენჩესკის რაიონის პირველი მდივანი ა. ოფინი და საქართველოს კ მხარაიძის რაიონის პირველი მდივანი და დელეგატი (სამამად საქართველოს სსრ ფინანსა მინისტრი) ცვლან სოცმეგობრის სახელმწიფროლებო სიგელბს.

რგნებს და ტყვის... რაც შეეხება ტყვიანობას, იგი კარგი ხარისხისა. ქალის მუცელიში მდებარეა მანუვალტური. ყველაზე უფრო განთავსებულია ფერადი ტლიების მანუვალტურა".

საქართველოში... წინსვდა იქნებოდა... ფლის ეროვნული აბანი (ერთი აბანი — დაახლოებით 20 სუ. ასი სუ ერთი ფრანკი). ასევე იყვნენ სახლების პატარა მონეტებს, რომლებსაც სერინა თბილისის ზარფხანაში. გარდა ამისა, არსებობს დიდი რაოდენობით იქონისა და ვერცხლის ფული. ისინი ძირითადად სპარსეთიდან და თურქეთიდან შემოვიდა. უცხოელები კი ყოველგვარ თფლს, კარასს, პირუტყვს, ცისფერ ტილოს.

კავკასის ქვეყნებშია რიცხვი, აბტონის ცნობით, შეადგენს სამიჯ ახას კობლს. ის გულხეში, რომელიც დაფორსა და მელისის ეკუთვნის, მეფეს გადასახადს არ უფიქრს. გადასახადისაგან მეფე ასევე გათავისუფლდა თავისი სიძეები და ფეოდალები.

შემდეგ აბტონი კვლავ უბრუნდება საქართველოს ტერიტორიაზე მუხომეგებს ხალხთა დახასიათებას და წერს, რომ ამ ცხოვრობენ გართულ მუსლიმანები. ისები და სომხები, ერმანგვის შორის ისინი თვითონ ეწევა ლაპარაკობენ, მაგრამ ვერაფერს იციან სურათი. საქართველოში ცხოვრობს გერბალთა მნიშვნელოვანი რიცხვი.

აქვე აბტონი მოაქვს ი. ა. გიულდენშტედტის ჩანაწერები, რომლებიც გელასისა და მცხეთის მონასტრებში არსებულ, გახსნად მეთხრობისათვის შედგენილ ხელნაწერ ქრონიკებს უყრდნობს. ცნობები ეხება ლეღვანის თარგამოსისა და მისი რვა ეკვიპოლის შესახებ, აღესპანდურ ნაქვერნელის ლაქურბობას, წმ. მიქის მოხელას საქართველოში და ქრისტიანობის გავრცელებას.

იოჰან-ანტონ გიულდენშტედტი საქართველოში 1771-1772 წწ. იყო, მან მოიპოვა აღმოსავლეთი და დასავლეთი საქართველო. 1772 წლის 14 ივლისს იმერეთის მეფის სოლომონ I-ის თხოვნით იგი რაჭაში გაემართა უნივერსალი აღესპანდრეს. ი. ა. გიულდენშტედტი წერს: "უფლისწული დაახლოებით 12 წლისაა, შავგვრემანი, კარგი დაჯავახისა, მდებარე მთებშია; მტად ცოცხალი, უპატიოსნესი და უმნიშვნელო გამომხატველობის".

სალამის იგი უფლისწულიან განხმას დასწრებია. ი. ა. გიულდენშტედტს განსაკუთრებული ყურადღება აქვს ლეონის მისი ნებისათვის მიუძღვია. იგი წერს: "სურფრავს იგი მოხარული ქაობის, ხარის, ცხვრისა და თქვის ხორცი, რომლებიც ხის ხორნიზე ელაკა. ლეონი კი ვერცხლის ჭურჭელში ესხა

და შუა მაგიდაზე იდგა. ყველას ედგა ვერცხლის ბრტყელი თასი, რომელსაც ისინი ლეონთან ვერცხლის ჭურჭელში ჩადებულ ვერცხლის დიდი კოვზით იცხადებენ იმდენჯერ, რამდენჯერაც სურდათ".

პარიზში გამოცემულ ნიშნის ცნობები საქართველოს შესახებ მოთავსდება იმერეთის სამეფოს აღწერით. ავტორის წერს, რომ იმერეთის სამეფოს დედაქალაქი და დიდი მეფის სასახლე ქალაქი არის ქუთაისი. "როგორც ტაძრის ნანგრევები შეტყუებული, ეს ოფხლავი დიდი და მნიშვნელოვანი ქალაქი ყოფილა". ავტორის ცნობით, იმერეთის მეფეს გააჩნდა უქვასთასიანი ლუქარი, მაგრამ იგი არტყულის სიმცირეს განიცდიდა.

იმერეთში — განავრდობს ავტორი, — არ არის მანუვალტურა და ამდენად მოხასლეობა ღარიბია. ამას იგრძობა ბაგრა მდიდრების მხრიდან. იმერეთის ავანის ლეონის საქართველოს სხვა მხარეებს. ეს ლეონი ჩასხმული ტყვეში და გადაქველ ცნებების საშუალებით".

რა შეადგენდა იმერეთის სამეფოს შემოსავალს? ეს არის სამეფოს ქვეყნდროშების გადასახადი, რომელსაც ისინი იხდიდნენ ლეონის, მარცვლეულისა და პირუტყვის სახით. ერთ-ერთი შემოსავალი იყო დანაშაუვთა ქონების კონფისკაცია, მაგრამ ყოველგვარი აბტონის აზრით, საქართველოში მეფის ხარჯებისათვის.

აღწერს რა სამეფო სურფის, იგი წერს: მეფის რეზიდენტი საქმელს შეადგენდა ლობი — შერის მსგავსი ხორბლისმოსავლან დამზადებული საქმელი. შემწვარი ხორცი და ხინალდა. სურფათან სურფის დროს მეფე არჩევს და წყვეტს სამეფო საქმეებს. შათი იგი წყვეტს თავისი სურფილის მიხედვით და თავის ქვეყანაში თვითონ განიკება საზარათს.

სამართალი და სასამართლო იმერეთისა და სამეგრელოში ისეთივეა, როგორც საქართველოს სხვა მხარეებში. იგი ყველაზე დამდებლად პრივილეგიაა. "შარამ, — წერს ავტორი, — სამეგრელო საქმეების გარკვევას, მანუვალტურა შემოშავებს დამხმებით, გონიერად პრინციპი: ყოველი მხარე ირრებს თავის მოსამართლეს, შემდეგ ორი მოსამართლე ირრებს ერთ ირატორს. მოშოვიანი თავის პრეტენზიას წარუდგენს ორატორს, რომელიც იმისთვის დამდებლად, ვაცხობს მას მოშოვიანის პრეტენზიას და მისგან მიიღებს პასუხს. ორი მიდევნებ მხარის მეფე თავიანთი აზრის გამოთქმის შემდეგ მოსამართლეს გამოეჭრა განაჩენი".

იმერეთის გამოცემული ისევე როგორც საქართველოს სხვა მხარეების მცხოვრებელს იცავენ ჰერმანული ნესის ქრისტიანთა საწინააღმდეგობა. შათი კავალიცხი თუ მ-

ტრიატიჩი რეულებრივად მეფის ოჯახიდანაა. მუდგებს არ გააჩინოს მხალე განალებსა. ელესიგის უკავით პატარა ნესებში, ამ ნესების შესახებ წერს: "ნინიანების რამდენიმე ხატა".

წინის მესამე ნაწილი, რომელიც სათაურად "ნანუკელი 1784 წლის გახაზულში რუსეთის იმპერიის სამართი რაიონში განხორციელებული მოლაპარაკების დღე-ღურად", მოცემულია ცნობები საქართველოს, როგორც რუსეთის მეზობელი ქვეყნის შესახებ. ავტორი წერს: "საქართველო — ეს არის შიიანი და ნაწილობრივ დაბლობანი ქვეყანა, მისი დედაქალაქია თბილისი. ერგულ მეფე ამ ქვეყნის სუვერენული მმართველბა, რომელიც ღრე საქართველოში იყო დაკავშირებული იგი ნადირ შაჰის კარზე აღიზარდა, სოღო ნადირის ტრალიკული სიკვდილის შემდეგ, სახდენდროდ იგი საარსეთის კარს ჩამოტყდა. ამიერდომ, გარკვეულ ფორმებში, ერგულ რუსეთის გაღვლის ქვეშ მოექცა. რუსეთში საქართველოში გაგზავნა ჯარისა და არტილერიის მცირე ნაწილი პოლკონიე ტაძარის შეთავაზობით".

ერგულს უფებს შესახებ მოგზაური წერს: ერთი შაჰიანი რუსეთის არმიის პოლკოვნიკი, მეორე კი — კავალიცხი. საქართველოში საკმაოდ უზღავდ ასაადგენ შოხახლობისათვის აუტორებულ დაუქტებას და ფუნქციონის საგნებსა კი".

იმერეთის შესახებ მოგზაური წერს: "იმერეთი — ეს არის შიიანურიანი და დაბლობანი ქვეყანა... მისი დედაქალაქი ქუთაისი, იმერეთის მეფე სოლომონ I (ელაბო, სოლომონ I, რომელიც 1784 წლის გარდაიცვალა. შ. მ. ი. ნ.), რომლის ოჯახის შთამომავლობა 200 წელია მეფობს. იმერეთი ერთხანს თურქეთის ხარეს უხდიდა. ახლა იგი რუსეთის გავლენის ქვეშ მოექცა. თუმცა რუსეთის მეფე ერგულს უფრო ენდობა, ვიდრე სოლომონს". განიხილავს რა საქართველოს შინაგარეობს, კერძოდ მტკვარს და მდინარეს, მოგზაური წერს: "თუ ამჟამ თუ იმ ქვეყნის ისტორიის დაწერის ფორმბ, საქართველო მდინარის გარეგან შეინახული ქვეყნის ტოპონიმიკა, რაც ქვეყნის ისტორიაშიან მჭიდროდა დაკავშირებული".

პარიზში გამოცემული ნიშნის მეხამე თავში მოცემულია გეორგიეტის ციხისპირის აღწერა. ამ ნათქვამია: "გეორგიეტის აქვს ციხესიმაგრე, რომელიც თავისი დასახლებული ადგილიც უფრო დიდია, ვიდრე სხვა ადგილიც ამ მიდამოებში. ციხესიმაგრე აგებულია ციხაბო კლდეზე, რომლის ძირში, მოხიზულ ტყეში პატარა ნე. კუმა მიედინება".

სწორედ ამ 1783 წლის ივლისში დაიდო რუსეთის და საქართველოს შორის ცნობილი გეორგიეტის ტრაქტატი, რომლის 200 წელი მოხავედ წელს სრულდება.

შემაგონი

შემაგონი

შემაგონი

შემაგონი

აქტიური მემორია

აქტიური მემორია... აქტიური მემორია... აქტიური მემორია...

საქართველო

საქართველო... საქართველო... საქართველო...

ბავშვი

ბავშვი... ბავშვი... ბავშვი...

გეოგრაფია

გეოგრაფია... გეოგრაფია... გეოგრაფია...

უკველესი ხალხვნების ახალი სიცოცხლე

გვიწოდებენ ხალხნი

საქართველოში მინის წარმოებას დიდი ხნის ისტორია აქვს. არქეოლოგიები ამატებენ, რომ იგივეთი ნაკეთობის ბროლისა და ფრადი მინის ნივთები ძველი ნელთალირცხები მებაჟე ათასწლეულს ეკუთვნის.

თბილისის სამხატვრო აკადემიამ მეთხედი საუკუნის წინათ სამჭობთა კავშირის სახალხო მხატვრის ამოღონ ქუთათელაძის ათოსნობით ხელი მოჰკიდა ამ უძველესი ხელოვნების აღორძინების საქმეს. აკადემიაში, კურამიკის კავადრასთან, ჩამოყალიბდა მინისა და ბროლის მხატვრული დამუშავების განყოფილება. ჯერ კიდევ 1958 წელს შეიქმნა ბროლის ორიგინალური დეკორატიული ლარანკა გ. ი. ლუნინის სილუეტი, რომელიც გამოფენილი იყო მოსკოვში ამაჟამადს ლარანკა სსრ კავშირის დიდი თეატრის მუზეუმის საექსპონატო დარბაზს ამუშავებს.

გ. ი. ლუნინის პორტრეტი ბროლის შიგრი მონუმენტური დეკორატიული ლარანკა შეიქმნა, რომელიც ქუთაისის მინისა და ბროლის ქარხანამ ჩამოსახს. ეს იგივეთი ლარანკა ამაჟამად დგას მოსკოვის ეთნოგრაფიული მუზეუმის საექსპონატო დარბაზში.

წლების განმავლობაში სამხატვრო აკადემიამ მინისა და ბროლის მხატვრის ნიჭური ახალგაზრდა სპეციალისტები გამოზარდა, ერთი მხარეა ეფუნა რუსია. იგი თავსუფლად ფლობს მინის მხატვრული დამუშავების ტექნოლოგიას, ამ კეთილშობილი მასალის ფაქტურას.

თავის დროზე დიდი მონონება ხვდა წილად მის სადამლომ ნამუშევარს „შემოდგომა“. საკავშირო კონკურსში ფუნა რუსიამ დაიმსახურა სახატვრო დიპლომი და ფულადი პრემია ნამუშევრისათვის

ქუთათელაძის ხელოვნების სკოლაში მუშაობდა. მისმა შიგრი ნამუშევარმა „ხარებმა“ კი უფოტოსაივის გამოფენაზე მოიხვია წარმტება.

ჩვენი ახალბედა მხატვრები სიყვარულით ეკიდებიან ამ უძველესი ხელოვნების აღორძინების საქმეს. ამაჟამად თბილისის სახელმწიფო სამხატვრო აკადემიაში მხატვრული მინისა და ბროლის დამუშავების ტექნოლოგიას ხელმძღვანელობს ცნობილი ქართველი კურამიკოსი, პროფესორ ალექსანდრე ფიცხელაძის შვილი, ტექნიკურ მეცნიერებათა კანდიდატი, დოცენტი იოსებ ფიცხელაძე. სასიხარულაა, რომ ქუთაისის ბროლი მარამოროსო ბაზარზე დიდი მონონებით სარგებლობს ამას წინათ თბილისის ქუთათელაძის ახალი ორიგინალური ფორმები გამოიმუშავა ქუთაისის ბროლის ქარხანამ ლონდონის საკავშირო ფორმის დავკეთით.

ამ მოკლე ხანში ქუთაისის ბროლის წინარბმა, სადაც ძირითადად მუშაობენ სამხატვრო აკადემიის ალბონილები, ფურადღება დაიმსახურა მსოფლიო გამოფენებსა და ბაზონებზე საფრანგეთში, ინგლისში, ჩეხოსლოვაკიაში, დასავლეთ ბერლინში, ესპანეთში...

მეთხედი საუკუნის მანძილზე ქართული ბროლისა და ბროლის აღორძინება მოიხვია, მინი წარმოება, მხატვრული კომპოზიციური ლარანკები და კონსტრუქციების ნოუანები კი დღითიდღე იზრდება და ენთარდება.

გვეჯერა, კურამიკის მსგავსად, მალე მსოფლიო აღიარებას მოიპოვებს ქართული ბროლი.

სიხონ ნატიხაშვილი

საპარიმელოს სსრ ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე

ზემო რაჭიდან ნამოველ...

დარბაზში ტაში არ ცხრება, მაყურებელი საყვარელ მსახიობს კვლავ სცენაზე მოუხმობს. — „რძალ-დედათილი!..“ — „რძალ-დედათილი!“ — გაიხმის შეხახილული. მსმენელი ახლა ძველ რაჭულ რაჭებურთარს მოიხივს.

დარბაზში კვლავ სიჩუმი ისადღურებს, კვლავ იბეჯება ხვერდემოკრული გულა და ფიგურათა თვლებით მოუქილ ქართული სტეტირის ტუჩიყი. კვლავ იღებდა მეტად კოლორიული შრომალური ჰანჯი.

— ზემო რაჭიდან წამოველ, გამოვექ ქარის ქროლასა, გზაში შროვაჯერ შევესწარ რძალ-დედათილის ბრძოლასა... — თვადღაწეუქებით მღერის ჩინახალაღუში გამოწეობილი შავნახალაწამისხმული თვალტანხადი მესტიერე.

კვლავ ტაში და შეხახილები. ასეთი წარმატება მუდამ თანსდევს შალვა ჭაფარიძის და მის თვითშემოქმედებს. ასე იყო ოცი წლის წინათაც, პირველ რესპუბლიკურ კონკურსზე, სადაც პირველი ხარისხის დიპლომი დაიმსახურა. ასეთივე დიპლომები ჩამოიტანა მან საკავშირო ფესტივალშიდან.

ზემო რაჭიდან წამოსულმა „მესტიერულმა“ მრავალი საკონცერტო დარბაზი აფორიამა ქმსოყვას თუ პრალში, ლენინგრადსა თუ ბუდაპეშტში, და ყველგან გაიმარჯვა ნამდილომა ხალხურმა, ორიგინალურმა ხელოვნებამ.

შალვას, ჯერ კიდევ სტუდენტობის დროს, სრულიად შემთხვევით მოუხდა სცენაზე გამოსვლა.

ზრდულ თეატრში ლუბინოვის პიესის „თეთრის“ დადგმა განხორციელდა. პრემიერის დიწეებამ ხაჩევიარის საათი თუ აკულა, როცა ფოქიმი დამდეგის ორიგონალი თამაშ მესხს გამოჩინა. იგი ვილაცას გულმოდგინედ დაეძებდა. ბოლოს პედიტრუტელებს რგუსე აუარ-ჩაურია და ერთი ხუტუქთიან სტუდენტს ვინაობა გამოჰკითხა. პასუხი რომ მიიღო, კითხვა ხელახლა შეუტრიალა. — ვიგასი ხომ არაფერი ხარ? — მისი განსაზღვრა მისი.

— სწორედ შენ მჭირდები. წამოდი ჩემთან! — რეჟისორმა მქვავში ხელი სტეცა და კულსებისკენ გააქანა. — ჰენრი ბილდის როლის შემსრულებელი ავად გავციხდა და შენ უნდა შეტკელო...

მას შემდეგ ქუთაისში ბევრი როლის შესრულება მოუხდა შალვას. არადეგებზე ამბროლაურში აღიოდა და სცენაზე თავის უფროს ძმას გიგას ამოუტდებოდა ხოლმე მხარში. დამთავრა თუ არა ისტორიულილოგის ფაკულტეტი, შალვამ უმულ რაიონს მიაშურა. იმავე წელს ონის რაისანკის აღმასკომმა იგი კულტურის განყოფილების გამგედ დანიშნა, კულტურის რაიონებში სახლბოა კი მას ხალხური სილერბა და ცეცების ანსამბლი ჩააბარა.

მას შემდეგ ჩვიდმეტ წელზე მეტი გავიდა. რაიონის კულტურის განყოფილების გამგედ შალვა ჭაფარიძე კვლავ წამოიტანი თ ხელმძღვანელობს ანსამბლს, სტეტირსაც არასოდეს დალტობს.

თარხან არჩაძე

„თითქმის პაპის ასლი“

საფეხურთა ოჯახები ქართულ სპორტში წვეულებრივ მოვლენა გახლავთ. მშები პიპაძეები, მშები ჯგუფალები, მშები გავნიძეები, მშები ნოდები, მშები შანიძეები, ახლა მამებსა და შვილებსა ვეი აღაპარაკო. მიხილ მესხის კვი იმეც სახელით, იმეც ნორით... თუმი ამის შივამდ სჯობს, პერ-ლინის გახეთ „დიორეს შპორტე-ვის“ ცნობის მიომიხილველ ან-დრეს ბარონის მოუქმინით, რომე-ღამეც სპეციალური ნარკვევი მიუ-ღენა ახალგაზრდა მესხს. აქ სიუ-უნდა იძივას, რომ ბარონი, რო-მელიც ვინ მოსთესის, რამდენ სა-ფეხურთა მატეს დასწრებია, მეს-ლის თამაში პირველად ნახა 1982 წლის 31 ავგუსტის, მოსკოვის საბჭო-თა კავშირისა და გერმანიის ფე-დერატორული რესპუბლიკის ახა-ლგაზრდა ნარკვევის შეხვედრის დროს. ნახა, და როგორც თეთი დაწინამუდებით, შეუცვარდა კიდეც „თითქმის პაპის ასლი“ — „დიორეს შპორტევისში“ გამომუცვებული ნარკვევის სათაურა.

მიხილ მესხის სახელი საბჭოთა ფეხბურთში განსაკუთრებით კარ-გად ღელეს. მან, თბილისის „დი-

ნამოს“ ფეხბურთელმა, რომელმაც 60-იანი წლების საბჭოთა ნარკვე-ში 35-ჯერ თამაშა, მთელ მოსო-ფლოში სიმპათია მოიპოვა თამა-შის ინტელიგენტური და მაღალ-ტექნიკური მანერით. „არცა მიშა თამაშობდა, ტაიშის დადამაჯერებ-ლას ზვეერი გულშემატკივარი ტრი-ბუნას იცვლდა, რათა თავისი სუ-ფერული ფეხბურთელისაივისი უფ-ერი ახლოდან ედევინებინა თვალს“, გვიხიზნა საბჭოთა ნარკვევის ყოფი-ულა უფროსმა მწვრთნელმა ნიკიტა სიმონიანმა.

ახლა უმცროს მიხილ მესხს უნარი შესწევს, ეს ტრადიცია ღირ-სეულად გააგრძელოს. მესხსმეტად სწრაფია, ნარი-ნარი იღლებს ფლობს, მიშა ცვიცია, მაგრამ მარ-ჯვენა ფეხსაც კარედ ხმარობს (თავისი მეორე ბურთი გერმანელ-თა კარში მან „სუტბე ფიფით“ გაიტყანა). შეიძლება ვფიქროთ, რომ მესხსმეტად გარკვეულა თბისი მამის ჩინებულა ასლია. „ღონედ ახალგაზრდა მიხილი მამაზე მთელ თავით უფრო ხალადა“, — ამ-ბობს ვალენტინ ნიკოლაევი, რომე-

ღამაც ეს დიდი ტალანტის მქონე ფეხბურთელი ახალგაზრდულ (21 წლამდე) ნარკვევში გამოცდადა ამ გრუნდთამიანის თამაშში კლასი იკ-რწმობდა. ერეფერალ მცველ იკ-რწმობდა სწრაფს, რომელიც თავი-დანვე ნოღადერ მეტოქეს ელდა, დიდხანს უსიამოვნო მოგონებად დარჩება გრიადასისებრად მოქმე-დათა იმეცამსხილ. ის, რასაც საბ-ჭოთა ნარკვევის დებუტანტი აკე-თებადა, უფრად წიამმეტყდავი და დამაჯერებელი იყო.

„თუ მესხის მიმდრეშ შემოსე-ღამედ ჩვენი ნარკვევის თავდასხმის თამაში ნიშნს პედადა, მან შემოი-ტანა ნეშში, გამარჯვევი ძალა, სა-ნახაბითობა“, — აქება და ახალგა-ზრდა მიხილის მწვრთნელი. ამიგ-ვრად თითქმის ყველაფერი მეს-ხის გარშემო ხვდება. მესხი ვეა-წვილიობდა თბილისის „დინამოში“ თამაშობს. 20 წლის მესხი მარტო გოლის გამტანი კარ არის, არა-მედ მწავედ გადაცემებუც იცის. მან წამოიწყო კომბინაცია, რასაც მე-სამე გოლის გატანა მოჰყვა. შესანიშნავად გადააწადა ბურთი

თავის თანაკლუბელ გრიგოლ ცა-ავას, რომელიც წინ იყო დატრული. „წარსულში იმ ტენდენციის და-გაზრდას ტენდენციას დასაფრთხი-ბით პრობლემატიკურად ამოკომ-ფიქსის ტენდენციით სწრაფობა-ობდა, როგორც მოსალაღმდეგე-სიამა. — განაგრძო ნიკიტა სიმონი-ანმა. თუ კი ადარ დამეცდება, მიშა მესხის ისეთი ფეხბურთელი უნდა დედეს, რომელიც ყველას ალაპარ-აკებს.“

გერმანული ფუნალისტის“ ე-თოლგანცნობილმა ახალგაზრდა ფეხბურთელსაში ცვიცია. იგი რამდენადმე მოულოდნელი შინე-იმიტიმ არის, რომ მესხმა ამ შეხ-ვედრაში ფიქტურად „დაღუპა“ სტუმრები. პირველ ტაიმში, სანამ მესხი არ თამაშობდა, გერმანელე-ბმა გული გაიტყანა, საგრძობით სა-თამაშო და ტერორული უპირატ-ესტესობა ქვნიდა, მესხის გამორე-ნამ კი სრული გარდაცვლა შეტანა თამაშში. გერმანელთა კარში სამი გატანილი გოლის ავტორები იყ-ვნენ თბილისელი მესხი (2) და ცავა.

თარგმანი და ავტორი: აკიმა გვირაძე

ომი და ღვინო

ეს ურეველურტო შემთხვევა 1916 წელს მოხდა.

ინგლისელები რამდენიმე დღე ამაოდ ეძიობოდნენ გარღვლით გერმანელთა თავდაცვა სიმიანი.

ბოლოს, ერთმა ინგლისელმა იოცუნდა ასეთ ხერხს მიმართა: თავის მებრძოლებს ტყავის ბურ-თები დაურკანა და უბრძანა, შეტე-ვაზე დრობილით გადასულიყვნენ. დაიწყო გაუგონარი შეტევა. ახა-რტში შესული მებრძოლები ბურ-თების გადაწვინა-გადამონოდებით, ყინობისა და შეუერებელი დრობ-ლინით შეიჭრნენ გერმანელთა ვანლუგებში.

როცა მტერი გაიქცა, ინგლისე-ლმა მებრძოლებმა ტყავის ცეცხლს გადაარჩინელი ბურთები შეაგროვეს და სამახსოვრად შეინახეს.

უცხუართი

ახსნ ხვამა!

პეღე და გვირგვინი

ნიკიტარში საშოქოლაქო იმი მქვირებდა.

ერი დღითი იფიციალურად გა-მოცხადდა, რომ სამი დღის მანძი-ლზე სისხლისმღვრელი ბრძოლები შეწყდება და სახელმწიფოში სახე-იშო განყნობილება გამოფდება.

ამ მოვლენებში და უცხუართი გადწყვეტილების მიზეზი იყო... პეღე.

პრავილილი შვიე მარგალიტი, თავისი გუნდის წევრებთან ერთად, ამხანაურტ მატრის ჩასატყობლად ჩავიდა ნიკიტარში.

ფეხბურთის სიყვარულმა ომს სძლია. მტერი და მოგვერდ სამი დღის მანძილზე აღტყობილ უცრ-ვდა ტყში ჩვენი დროის საუკეთე-სო ფეხბურთელს.

ბურთი და ომი

მერედ მოსოფლიო ჩემპიონატის შესარჩევი მატჩები მიმდინარეობ-და.

გინდურასის და სალვადორის ფეხბურთელთა გუნდების პირველი შეხვედრა გინდურასელთა გამარჯ-ვევით დამთავრდა (1:0).

მეორე შეხვედრა სალვადორში შედგა. მასპინძლებმა ანგარიშით 3:0 სძლიეს სტუმრებს.

ამ დამატებებმა ისე ააღლვა გინდურასელები, რომ თავიანი ქვეყანაში მცხოვრებ სალვადორ-ლებს დენდა და შევიწროება დაუ-წყეს. მდგომარეობა თანდათან დაი-ბნა. 1965 წლის 13 ივლისის სალვ-ადორის პრეზიდენტმა სანტეს ერ-ნანდესმა ომი გამოცხადდა გინ-დურასებს.

ამ ომმა უფარვი თანხა და 3.000 ადამიანის სიცოცხლე შეი-წირა.

გარეჯანის პირველ გვერდზე: პლაკატი „საბჭოთა პარტიის შემენის 60 წელი“. ავტორი საქართველოს სსრ დამხატურებელი მხატვარი ირაკლი ბრომელაძე.
მეორე გვერდზე: 3. ი. ლანიძე ვითულ იმედღანაჲ. ავტორი სსრ კავშირის სახალხო მხატვარი პ. პასინიძე.
მესამე გვერდზე: თბილისის ზოია რუხიას სახელობის № 38 პარკოტენიწური სასწავლებლის მეცხრე კლასის მოსწავლე ვალიან აფციაური.
მეოთხე გვერდზე: „დილა ბაის კალანტიანი“. მხატვარი სპარტა ცინცაძე.

გადაცე წარმოებას 9. XI 82 წ. ხელმოწერილი დასაბეჭდად 24. XI 82 წ. უე 0524. ქალა-ღის ზონა 70 X 1081. იბეჭდება: გარეკანი და ჩანართი — მაღალი ტექვითი, ტექსტი — ოფსეტბურ-რა წესით. ფიზიკური ფურცელი 3, პირიობით ნაჭებულ ფურცელ 4,2 სააღრიცხვო-საგა-მიმუცველი თამაში 5,31, ტრავაჲ 49000, შვეც. 2917, უფას 35 კაპ.

850096, თბილისი, ლენინის ქ. № 14, საქართველოს კ ცვის გამომცემლობის ტყბაჲ.

Ежемесячный общесоюзно-политический и литературно-художественный журнал «Дружба» («Знамя») (на грузинском языке). 390086, Тбилиси, ул. Ле-нинна, 14. Типография издательства ЦК КП Грузии.
Адрес редакции: 380008, Тбилиси, 8, пр. Руставели, 42.

რედ აქციის მისამართი:
380008, თბილისი 8, რუსთაველის ქა. 42.
ტელ. — შთავარი რედაქტორის — 99-64-06, შთ. რედაქტორის მოადგილის — 99-82-06, 3/მ, მდივნის — 99-01-39, განყოფილება-თა გამგებების — 99-28-42, რედაქციის სამდივნოს — 99-34-66.
რედაქციაში შემოსული მასალა ავტორს არ უბრუნდება

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ინფანსი 70056

დროშა